

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

**Ochrana měkkých cílů se zaměřením na
školy a školská zařízení**

Diplomová práce

Soft Target Protection with Focus on Schools and School Facilities

Diploma thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Lenka Jakubcová Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tereza Ducháčková

Praha

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Čenkovicích, dne

Tereza DUCHÁČKOVÁ

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá ochranou měkkých cílů, konkrétně škol a školských zařízení. Hlavním cílem je zkoumat aktuální situaci a nedostatky v zabezpečení měkkých cílů ve školním prostředí a formulovat opatření směřující ke zvýšení úrovně ochrany, snížení rizik a omezení škodlivých dopadů. První část práce je věnována základním pojmům z této oblasti a vymezení problematiky ochrany měkkých cílů. Zaměřuje se také na specifika škol jako měkkých cílů, popis současného stavu zajišťování bezpečnosti, včetně bezpečnostních opatření, která by měla být implementována. Druhá část práce analyzuje dosavadní útoky na školách a hodnotí připravenost vybraných vzdělávacích zařízení s následným navržením vhodných bezpečnostních opatření.

KLÍČOVÁ SLOVA

měkké cíle * ochrana měkkých cílů * školy * školská zařízení * aktivní střelec * násilný útok * bezpečnost * bezpečnostní opatření

ANNOTATION

The diploma thesis focuses on the protection of soft targets, specifically schools and school facilities. The main goal is to examine the current situation and deficiencies in securing soft targets in the school environment and formulate measures aimed at increasing the level of protection, reducing risks, and limiting harmful impacts. The first part of the thesis is dedicated to fundamental concepts in this area and the definition of the issue of protecting soft targets. It also focuses on the specifics of schools as soft targets, describing the current state of security, including security measures that should be implemented. The second part of the thesis analyzes previous attacks on schools and evaluates the preparedness of selected educational institutions, followed by proposing appropriate security measures.

KEYWORDS

soft targets * soft targets protection * schools * school facilities * active shooter * violent attack * security * security measures

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. ZÁKLADNÍ POJMY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU MĚKKÝCH CÍLŮ	8
1.1 MĚKKÉ CÍLE (SOFT TARGETS).....	8
1.1.1 <i>Klasifikace měkkých cílů</i>	9
1.2 TVRDÉ CÍLE (HARD TARGETS).....	9
1.3 TERORISMUS.....	10
1.4 „OSAMĚLÝ VLK“	10
1.5 AKTIVNÍ STŘELEC	11
2. OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ	12
2.1 LEGISLATIVA V OBLASTI OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ	12
2.2 STÁTNÍ POLITIKA V SOUVISLOSTI S OCHRANOU MĚKKÝCH CÍLŮ	13
2.2.1 <i>Dokumenty týkající se ochrany měkkých cílů</i>	14
2.3 ZDROJE HROZEB PRO MĚKKÉ CÍLE	23
2.4 ZPŮSOBY ÚTOKU NA MĚKKÉ CÍLE	23
3. ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ JAKO MĚKKÉ CÍLE	25
3.1 SPECIFIKA ŠKOL JAKOŽTO MĚKKÝCH CÍLŮ.....	25
3.2 PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	26
3.3 BEZPEČNOST VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH	28
3.4 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ.....	33
3.4.1 <i>Režimová opatření</i>	35
3.4.2 <i>Technická opatření</i>	35
3.4.3 <i>Prostorová a organizačně-technická opatření</i>	36
3.4.4 <i>Personální opatření</i>	37
3.4.5 <i>Opatření v oblasti zpracované vnitřní dokumentace</i>	37
3.4.6 <i>Opatření spočívající ve znalostech a vzdělávání</i>	38
3.5 METODA UTÍKEJ, SCHOVEJ SE, BOJUJ	38
4. ÚTOKY NA ŠKOLÁCH.....	41
4.1 ÚTOKY V ČESKÉ REPUBLICE	41

4.2	ÚTOKY V ZAHRANIČÍ	50
4.3	ZHODNOCENÍ DOSAVADNÍCH ÚTOKŮ	54
5.	KVALITATIVNÍ VÝZKUM – ŘÍZENÉ POLOSTRUKTUROVANÉ	
	ROZHOVORY	56
5.1	METODOLOGIE	56
5.2	VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY	56
5.3	VYHODNOCENÍ ŘÍZENÝCH POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ	57
5.4	NÁVRHY A DOPORUČENÍ NA OPTIMALIZACI STÁVAJÍCÍHO STAVU	59
	ZÁVĚR.....	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
	SEZNAM PŘÍLOH	72
	PŘÍLOHY	73

ÚVOD

V současném společenském kontextu nabírá problematika bezpečnosti stále větší důležitost a stává se klíčovým tématem veřejné diskuse. Místa, která denně přitahují širokou škálu lidí pro různé účely, od zábavy po zaměstnání a vzdělání, by pro nás neměla být nebezpečná. Bohužel, realita často ukazuje opak. Tyto takzvané měkké cíle se stávají preferovanými cíli útočníků, právě pro jejich nízkou úroveň zabezpečení a velkou míru koncentrace lidí. Tím se pro ně stávají snadněji dosažitelné a atraktivní. V poslední době útoky na měkké cíle poměrně narůstají, což zdůrazňuje potřebu se jejich ochranou zabývat.

Mezi řadu měkkých cílů patří i školy a školská zařízení, která jsou přirozenými centry lidské aktivity a rozvoje. Školy jsou nejen místem vzdělávání, ale také komunitními centry, která shlukují různorodé skupiny lidí, včetně žáků, pedagogů a rodičů. Jejich otevřená povaha a vysoká míra interakce zároveň zvyšují jejich náchylnost k různým bezpečnostním rizikům. Během zpracovávání této diplomové práce se v Praze odehrál dosud nejmasivnější a svými dopady nejrozsáhlejší útok ve školním prostředí v rámci celé České republiky, a to i v kontextu jejího historického vývoje, což jen zdůrazňuje aktuálnost tohoto tématu.

Tato diplomová práce se snaží být reakcí na tuto problematiku a věnuje se zkoumání ochrany měkkých cílů, s důrazem na specifika a výzvy spojené se školním prostředím. Má za cíl analyzovat současný stav a nedostatky ochrany měkkých cílů v oblasti škol, a navrhnout opatření pro zvýšení úrovně ochrany, minimalizaci rizik a škodlivých dopadů, čímž by měla přispět k celkovému zlepšení ochrany ve školním prostředí.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. První teoretická část se zabývá základními pojmy, vymezením problematiky měkkých cílů obecně, jejich legislativní úpravou a zdroji hrozeb pro měkké cíle spojenými se způsoby útoků. Dále je zaměřena na specifika škol a školských zařízení jako měkkých cílů, bezpečnost na školách a na bezpečnostní opatření, která by školy měly implementovat. Druhá praktická část práce je věnována analýze reálných případů útoků na školách a jejich vyhodnocení, s cílem zjistit k jakým typům útoků v tomto prostředí nejčastěji dochází a zabývat se připraveností vzdělávacích zařízení na

tuto hrozbu. Následně je formou řízených polostrukturovaných rozhovorů zjišťována připravenost dvou vybraných škol na útok aktivního útočníka. Na základě jejich vyhodnocení dochází k identifikaci problémů a nedostatků, na které navazuje navržení opatření k optimalizaci stávajícího stavu, což by mělo být přínosem této práce.

1. ZÁKLADNÍ POJMY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU MĚKKÝCH CÍLŮ

V úvodní kapitole diplomové práce jsou nejprve charakterizovány základní pojmy v oblasti ochrany měkkých cílů pro pochopení celé problematiky a snazší orientaci v dalších částech práce.

1.1 Měkké cíle (Soft Targets)

Termín „měkké cíle“ je pro tuto práci nejdůležitější. Jeho přesnou definici nelze nalézt v žádném zákoně, není přesně definován. Podle Terminologického slovníku Ministerstva vnitra (2016) je měkkým cílem *„veřejně frekventované místo, snadno napadnutelný objekt nebo místo nevojenského charakteru, které není permanentně střeženo ozbrojenými složkami nebo jiným způsobem, případně není střeženo vůbec. Takovéto místo a objekt se vyznačuje zejména stálou nebo dočasně vysokou koncentrací osob, symbolickým, kulturním či náboženským významem nebo tvoří významnou součást infrastruktury státu, jejíž narušení má negativní dopad na fungování systému a tím i na společnost.“*¹

Podle výše zmíněné charakteristiky jsou měkké cíle právě často vybírány pro násilné útoky, většinou teroristické útoky, jelikož jimi útočník může způsobit velký počet obětí, zejména na zdraví a životech. Tyto útoky často přitahují pozornost veřejnosti a médií, což bývá také záměrem útočníka. Výběr měkkého cíle ale může být dán i osobním záměrem útočníka – například student ve vztahu ke své škole, kde tomuto studentovi nemusí jít o počet přítomných potenciálních obětí.

Mezi typické měkké cíle můžeme například zařadit:

- Školy a školská zařízení (koleje, menzy, knihovny, školská sportoviště),
- nemocnice a zdravotnická zařízení,
- vlaková a autobusová nádraží, letiště,
- nákupní centra, tržiště,
- parky, náměstí, muzea, galerie

¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. MVČR, 2016., str. 38.

- divadla, kina, koncertní sály, zábavní centra, poutě,
- bary, kluby, restaurace, hotely,
- sportovní a kulturní akce,
- sportovní haly a stadióny,
- demonstrace, shromáždění, průvody, náboženské akce,
- církevní památky a místa určena k uctívání.²

1.1.1 Klasifikace měkkých cílů

Jelikož charakteristika měkkých cílů je relativně obsáhlá a široká, může mít tento měkký cíl různou podobu. Dá se proto dělit do několika kategorií, přičemž záleží na délce existence měkkých cílů:

- Měkké cíle trvalé (existují stále)
 - Venkovní prostory – sem patří například parky, náměstí, tržiště atd.
 - Vnitřní prostory – například divadla, nákupní centra, nemocnice, školy atd.
- Měkké cíle dočasné (existují v určitou dobu)
 - Dočasné placené akce – například koncerty, výstavy.
 - Dočasné akce s volným přístupem – například demonstrace, trhy.

A dále záleží na zdroji nebezpečí:

- měkké cíle ohrožené samotným aktivním útočníkem,
- měkké cíle ohrožené teroristickou skupinou,
- měkké cíle ohrožené jinou určitou skupinou.³

1.2 Tvrdé cíle (Hard Targets)

Tvrdý cíl je pojem, který stejně jako u předchozích měkkých cílů, není přesně definován. Jedná se o objekty, které jsou pečlivě chráněny a střeženy, přičemž se může jednat o některá státní a vojenská zařízení, objekty

² MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 7.

³ Tamtéž, str. 8.

bezpečnostních složek nebo určité dobře zabezpečené nestátní a komerční objekty.⁴

Ve své podstatě jde tedy o objekty, do kterých není snadné proniknout a mohou být pro stát významné, ať už z hlediska bezpečnosti nebo samotného chodu.

1.3 Terorismus

S problematikou ochrany měkkých cílů se pojí také pojem terorismus, jelikož je pro takovéto objekty významnou hrozbou. Oficiální definice v České republice není, nicméně například Ministerstvo vnitra terorismus označuje za plánované a promyšlené využití násilí nebo vyhrožování násilím obvykle směřující proti nezúčastněným jednotlivcům, s účelem vyvolat strach a dosáhnout tak politických, náboženských nebo ideologických cílů.⁵

Je důležité zmínit, že terorismus často existuje v nadnárodním měřítku a na úrovni velkých sociálních skupin. Má zajistit maximální pozornost veřejnosti, tedy být co nejvíce atraktivní. Nejen proto je Strategií České republiky pro boj proti terorismu tento fenomén označován za jednu z hlavních bezpečnostních výzev. Tato strategie také zmiňuje ochranu měkkých cílů, kde zdůrazňuje, že téma ochrany měkkých cílů je výzvou dneška.⁶

1.4 „Osamělý vlk“

Termín osamělý vlk (anglicky „lone wolf“) je používán v oblasti terorismu, kde se jedná o teroristy jednotlivce. Jsou separovaní od teroristických skupin či organizací a jednají samostatně. I přes to mohou být tito jednotlivci aktivně podporováni teroristickými uskupeními.⁷ Tyto typy teroristů bývají častými útočníky na měkké cíle.

⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 6.

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. MVČR, 2016., str. 85.

⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu*. MVČR, 2013., str. 3-4.

⁷ Tamtéž, str. 4.

1.5 Aktivní střelec

Dalším typem útočníka, který může ohrozit měkký cíl je tzv. aktivní střelec. Definici tohoto pojmu nalezneme v Typové činnosti složek Integrovaného záchranného systému při společném zásahu STČ 14/IZS – Amok – útok aktivního střelce. Ta vykládá tuto osobu jako nebezpečného pachatele, který se rozhodl použít zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů, často jedná individuálně, ale může též patřit do skupiny pachatelů. Charakterizuje ho absence zábran před jakýmkoli jednáním, které má za cíl zabít nebo zranit co největší počet osob.⁸

⁸ *Katalogový soubor typové činnosti STČ 14/IZS: AMOK – útok aktivního střelce*. Ministerstvo vnitra generální ředitelství HZS ČR, odbor IZS a výkonu služby. Praha, 2014.

2. OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ

V návaznosti na definici měkkých cílů, jejich ochrana zahrnuje různé strategie a opatření, které minimalizují rizika útoku na měkké cíle a snižují tak jejich zranitelnost. Důležitá jsou také preventivní opatření, která například odstraší útočníka nebo včas detekují hrozící útok. Pokud již útok odvrátit nelze, tato opatření by měla zejména eliminovat dopady na životy a zdraví osob, jelikož to je nejhlavnějším cílem ochrany měkkých cílů.

2.1 Legislativa v oblasti ochrany měkkých cílů

Ačkoli je problematika ochrany měkkých cílů velmi aktuálním a závažným tématem, v České republice neexistuje specifická norma, která by řešila konkrétní přístup k této věci. Je to dáno tím, že v našem státě dosud nebylo zaznamenáno tolik útoků na měkké cíle, aby byla přijata náležitá právní úprava. Těžko by se také definovalo, kterých konkrétních měkkých cílů by se legislativa dotýkala, jelikož jich je celá řada a nelze všechny docela vymezit – některé měkké cíle jsou dočasné, a proto by pro ně pravidla neplatila nastálo. Pokud by tedy byly vybrány pouze některé (například nejvíce ohrožené) anebo všechny měkké cíle, pro které by byla právní regulace stanovena, bylo by nemožné jasně určit, proč vlastně se na ně právní povinnosti vztahují a za jakých konkrétních podmínek. Určitá symbolická místa s výskytem menšího počtu lidí mohou být mnohem více ohrožena než místa komerční, kde se pohybuje mnohonásobně více osob. Nelze ani stanovit vyhovující práva a povinnosti pro všechny typy měkkých cílů obecně, jelikož jsou velice různorodé.⁹ Ze všech výše zmíněných a bezpochyby dalších problémů lze vyvodit, že konkrétní právní úprava pro tuto oblast by byla velmi komplikovaná, možná až reálně neaplikovatelná.

To znamená, že právní rámec ochrany měkkých cílů je téměř identický s právním prostředím, které platí pro všechny soukromé fyzické i právnické subjekty a organizace, snažící se zabezpečit před vážným nelegálním jednáním.¹⁰

⁹ APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-427-5., str. 17-26.

¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 16.

Jelikož zákonů týkajících se této problematiky je mnoho, jsou zde uvedeny nejzákladnější normy, kterých se ochrana měkkých cílů dotýká:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Je jedním z hlavních bezpečnostních právních předpisů. Obsahuje celkové pojetí bezpečnosti a dává tak základ bezpečnostnímu právu.
- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Zde nalezneme institut nutné obrany a krajní nouze, využívaných právě v ochraně měkkých cílů. Tato norma definuje pojem teroristický útok a teror.
- Zákon č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních a střelivu. Tento zákon je zde zmíněn, protože v souvislosti s ochranou měkkých cílů existuje také možnost využít ozbrojené ochrany nebo obrany, a to buď soukromou bezpečnostní službou nebo individuálně při nutné obraně nebo krajní nouzi.
- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. Dle tohoto zákona může každý zakročit přiměřeným způsobem, pokud je jeho právo ohroženo a zásah veřejné moci by přišel pozdě (svépomoc). To znamená, že vlastník či provozovatel měkkého cíle má v závažných případech právo odvrátit útok.

2.2 Státní politika v souvislosti s ochranou měkkých cílů

Jak vyplývá z předchozí podkapitoly, stát nereguluje ochranu měkkých cílů žádným zvláštním způsobem či specifickou právní normou, tudíž jeho odpovědnost a postavení v této oblasti není majoritní. Důležitou roli zde hraje právě sám provozovatel či majitel měkkého cíle, který by měl primárně dobrovolně a podle obecných právních institutů přijímat bezpečnostní opatření, a doplňovat tak úlohu státu v systému ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti. Nicméně stát přispívá v oblasti ochrany měkkých cílů různými způsoby, například prostřednictvím vydávání dokumentů a metodik, které napomáhají dotčeným

subjektům v prevenci a zmírňování dopadů útoků. Státní složky po jejich přivolání na místo také většinou provádí zásah proti útočníkovi.¹¹

2.2.1 Dokumenty týkající se ochrany měkkých cílů

Stěžejní dokumenty v oblasti ochrany měkkých cílů, které jsou v této kapitole zmíněné a které by měly být nápomocné při zajišťování jejich bezpečnosti, jsou vydány Ministerstvem vnitra České republiky, jakožto ústředním orgánem státní správy v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Mezi hlavní dokumenty patří:

- Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020,
- Základy ochrany měkkých cílů: Metodika,
- Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle,
- Bezpečnostní plán měkkého cíle, aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování.

Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020

Co se týče problematiky měkkých cílů, Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 (dále jen „Koncepce“) je nejzákladnějším strategickým dokumentem. Zpracovat tuto Konceptci bylo úkolem, který vyplývá z usnesení vlády č. 711 ze dne 27. července 2016 k Protiteroristickému balíčku.¹²

Tato Koncepce má za cíl především vymezení politiky České republiky v problematice měkkých cílů a vytvoření fungujícího národního systému ochrany měkkých cílů, aby bylo možné reagovat na hrozby útoků na měkké cíle, a aby tyto cíle dosáhly stavu připravenosti v co možná nejlepší míře.¹³

Hned v úvodu Koncepce zmiňuje principy a východiska ochrany měkkých cílů, které jsou důležité pro pojetí celé této problematiky. Jsou to:

- **Bezpečnost měkkého cíle je odpovědností všech dotčených subjektů.** Tento princip je velice důležitý, protože si jej spousta vlastníků či provozovatelů měkkých cílů neuvědomuje. Ač je na jejich

¹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Základy ochrany měkkých cílů: Metodika*. Praha: MVČR, 2016., str. 4.

¹² MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 3.

¹³ Tamtéž, str. 3-4.

zvážení, zda a jaká opatření přijmou, je nezbytné, aby doplňovala státní systém zajišťování bezpečnosti. Stát nemá síly a prostředky na to, aby efektivně reagoval na útoky, které se odehrávají většinou velice rychle. Jak již bylo zmíněno výše v práci, měkkých cílů je obrovské množství, a tak stát nemá ani na zajišťování bezpečnosti všech najednou dostatečnou kapacitu. Vlastníci a provozovatelé měkkých cílů mohou také těžit z toho, že oni jsou těmi, kteří mají o objektu nejvíce informací a znají jeho fungování nejlépe. Mohou tak zvolit ta nejúčinnější opatření. I kraje, města a obce mají svoji roli, jakožto zřizovatelé některých měkkých cílů (například v oblasti školství nebo kultury), a nesou tak odpovědnost za jejich zabezpečení.

- **Proaktivní přístup.** Tento pojem vyjadřuje aktivní a preventivní řešení problémů předtím, než vzniknou. Zdůrazňuje iniciativu a schopnost předvídání a předcházení potencionálním problémům. V této oblasti je velmi důležitým krokem pro zvýšení bezpečnosti, jelikož příprava zlepšuje efektivnost reakce na útok, a zároveň může snížit vzniklé následky.
- **Spolupráce a kooperace.** Je nezbytné, aby mezi všemi zúčastněnými stranami existovala vzájemná spolupráce. Jedná se o vlastníky nebo provozovatele měkkých cílů a jejich pracovníky, bezpečnostní složky, obce, kraje a také stát. Zároveň je efektivní spolupráce mezi jednotlivými měkkými cíli a jejich sdílení informací a zkušeností z praxe. Spolupracovat musí jak při prevenci v rámci proaktivního přístupu, tak také v daném momentě útoku. Je důležité, aby bezpečnostní složky měly znalost o měkkém cíli.

- **Nastavení komunikačních procesů a organizace a koordinace činnosti všech dotčených osob.** Tento čtvrtý princip se zaměřuje na spolehlivou komunikaci a koordinovanost osob, které se na místě vyskytují. Jedná se například o dělbu úkolů, školení personálu apod.¹⁴

Koncepce dále vymezuje čtyři pilíře systému ochrany měkkých cílů v České republice:

- 1) **Metodické vedení a vzdělávání** – Metodiky a vzdělávání jsou důležitou součástí zvyšování bezpečnosti, proto se také Ministerstvo vnitra, jakožto hlavní koordinační orgán v této oblasti, v Koncepci zavázalo vytvořit sérii vzdělávacích kurzů pro odbornou veřejnost. Tento pilíř vycházel z poměrně malé obeznamovanosti s ochranou měkkých cílů, přičemž toto know-how je důležité pro oblast prevence, analýzu hrozeb pro měkký cíl, detekci podezřelého chování nebo způsob komunikace v reakci na útok. Cílem tedy bylo, a stále je, co nejvíce šířit znalosti z oblasti ochrany měkkých cílů pro představitele měkkých cílů a širokou veřejnost.
- 2) **Dotační podpora** – Zavádění různých bezpečnostních opatření vyžaduje mnohdy značné vynaložení finančních prostředků. Proto Koncepce prosazuje vznik dotačních programů, které by měly probudit větší zájem vlastníků a provozovatelů na zvyšování zabezpečení. V návrhu usnesení vlády České republiky k této koncepci bylo proto uloženo Ministerstvu vnitra, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu kultury, Ministerstvu dopravy, Ministerstvu obrany, Ministerstvu průmyslu a obchodu a Ministerstvu zdravotnictví předložit návrhy vytvoření dotačních programů. Vliv na státní rozpočet měl tento úkol podle koncepcí mezi lety 2019-2021.
- 3) **Komunikace, spolupráce, výměna informací a sdílení dobré praxe** – V rámci tohoto bodu byl vytvořen stálý poradní sbor

¹⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 19-21.

APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-427-5., str. 32-33.

Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů. Cílem je permanentní zlepšování ochrany měkkých cílů na základě konzultací, výměny informací a zkušeností.

- 4) **Aktivní přístup Policie České republiky k ochraně měkkých cílů** – Policie České republiky má při zajišťování ochrany měkkých cílů několik významných funkcí. Jedná se o přímý zásah proti útoku, přípravu opatření v součinnosti s měkkým cílem a odborné poradenství pro tyto objekty a zvýšený dohled nad měkkými cíli při zhoršení bezpečnostní situace, k čemuž je možné povolat i Armádu České republiky k plnění úkolů Policie České republiky.¹⁵

V kapitole č. 7 byly v Konceptci zpracovány priority a návrhy opatření. Jedná se o 5 úkolů, které se měly ve většině realizovat do konce platnosti Konceptce, tedy do roku 2020.

Prvním úkolem bylo vytvoření stálého poradního sboru Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů, jak již bylo zmíněno v pilířích Konceptce. Byla zde stanovena pravidelná pololetní setkání členů.

Druhým úkolem bylo vytvoření série vzdělávacích kurzů a materiálů k ochraně měkkých cílů a jejich poskytování veřejnosti. Kurzy a metodiky se subjektům poskytují zdarma, aby se podpořil proaktivní přístup samotných vlastníků a provozovatelů. Realizovat se mají minimálně 2 vzdělávací akce ročně pro pracovníky bezpečnostních institucí a 2 akce pro odbornou veřejnost. Na tomto úkolu se podílí Policie České republiky a další odborní školitelé.

Třetím úkolem Konceptce je realizace informační kampaně. Tento úkol je cílen na veřejnost státu a má podpořit povědomí občanů o ochraně měkkých cílů formou příspěvků na internetových stránkách, sociálních sítích, v médiích nebo prostřednictvím konferencí.

Čtvrtý úkol zahrnuje sjednocení formátu bezpečnostních plánů měkkých cílů. Znamená to vytvořit a zveřejnit dokument, který obsahuje nezbytné prvky bezpečnostních plánů (vzor bezpečnostního plánu), čímž napomůže ke

¹⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Konceptce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 22-24.

APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-427-5., str. 35-36.

shromáždění jasných a srozumitelných informací aplikovatelných při ochraně měkkých cílů. Tyto informace využijí jak samotné měkké cíle, tak spolupracující subjekty při případném zásahu proti útoku.

Posledním pátým úkolem je rozesílání varování vybraným zástupcům měkkých cílů. Jedná se o vytvoření sítě a systému pro co nejrychlejší varování měkkých cílů, které by měly být informovány o situaci, která pro ně může být nebezpečná. Například o útocích na obdobný měkký cíl v jejich okolí apod.¹⁶

Podle Nejvyššího kontrolního úřadu České republiky (dále také „NKÚ“) a jeho výroční zprávy za rok 2022 se ale Ministerstvu vnitra nepodařilo vytvořit plánovaný systém komplexní ochrany měkkých cílů. Kontrola se zaměřovala na rozdělení peněz ze státního rozpočtu v letech 2016-2021 jednotlivými ministerstvy (konkrétně Ministerstvo vnitra, Ministerstvo kultury a Ministerstvo zdravotnictví), a zda byly peníze vynaloženy účelně a hospodárně. NKÚ ve svém kontrolním závěru popisuje několik nedostatků, například že ministerstva nestanovila měřitelné cíle, a tak nebude možné vyhodnotit přínos poskytnuté podpory. Dále ministerstva podle NKÚ nerealizovala neinvestiční programy dle potřeb a nevyžadovala od příjemců podpory výstupy bezpečnostní dokumentace, tudíž neznají počet měkkých cílů, u kterých se navýšila ochrana. Dalším nedostatkem je nevypracování navazující Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2021-2023, kde měly být upřesněny navrhované prostředky na realizaci investičních programů. Výše zmíněná ministerstva poskytla v období 2019-2021 na zvýšení ochrany měkkých cílů 194 milionů korun z plánovaných 347 milionů korun, tedy pouze 56 % (viz obrázek č. 1). Do doby ukončení kontroly NKÚ Ministerstvo vnitra nevyhodnotilo stávající Koncepci, nevyhodnotilo plnění cílů neinvestičních programů a nezahájilo realizaci následujících investičních programů, čímž nesplnilo hlavní cíl Koncepce ochrany měkkých cílů.¹⁷

¹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017., str. 25-30.

¹⁷ NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/21: Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů* [PDF]. 2022.

Obrázek č. 1 – Čerpání financí na programy ochrany měkkých cílů

Zdroj: NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/21: Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů* [PDF]. 2022.

Obrázek č. 2 – Vývoj aktivit Ministerstva vnitra v oblasti ochrany měkkých cílů

Zdroj: NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/21: Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů* [PDF]. 2022.

Základy ochrany měkkých cílů: Metodika

Dalším důležitým dokumentem vydaným Ministerstvem vnitra je metodika Základy ochrany měkkých cílů. Byla vydána v červnu 2016 a popisuje principy zabezpečení měkkých cílů, bezpečnostní prvky nebo doporučené postupy. Metodika se zaměřuje na ochranu před závažnými násilnými útoky a dá se využít pro útoky ze strany teroristů, násilných extremistů, osob s kriminální motivací, ale i pro útoky osob, které jsou založeny na osobnostních důvodech nebo na duševní

chorobě. Její využití je obecné, není tedy konkretizována na jednu určitou organizaci nebo budovu.

Co se týče principů zabezpečení měkkých cílů, metodika popisuje metodu stanovení vhodného opatření, na základě jednotlivých otázek, který si měkký cíl nejprve musí zodpovědět – ujasnit si co chtějí chránit, jaké jsou zdroje hrozeb a způsoby útoku, analyzovat hrozby a rizika, následně určit prioritní hrozby a na základě toho stanovit vhodná bezpečnostní opatření. Je důležité pohlížet na útoky v jejich celé časové ose a přijímat opatření, která působí jak před vznikem incidentu, během incidentu tak i po incidentu.

Dále metodika rozebírá tři základní typy bezpečnostních prvků, jimiž jsou fyzická bezpečnost, elektronické prvky a mechanické prvky. Zdůrazňuje důležitost kombinování všech těchto prvků pro komplexní zvýšení bezpečnosti.

Dokument klade také důraz na zapojení neodborného místního personálu pro zvýšení bezpečnosti měkkého cíle. Výhoda spočívá v dobré znalosti prostředí, a tak mohou být schopni lépe zaznamenat jakoukoli nevšední věc nebo situaci v rámci prevence. Tito pracovníci by měli znát své úkoly také pokud již útok na měkký cíl nastane nebo při zmírňování dopadů.

V přílohách této metodiky lze nalézt jak obecná doporučení postupu při bezpečnostních incidentech, tak doporučené reakce pro konkrétní situace, jako je výhružný telefonát, nález podezřelého předmětu nebo obdržení podezřelé zásilky.¹⁸

Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle

Další metodikou z roku 2018 je Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle. Tento dokument navazuje na předchozí metodiku Základy ochrany měkkých cílů, která je spíše teoretického rázu, a jsou v ní kroky pro správné nastavení bezpečnostních opatření. Jedním z těchto kroků je právě vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle a tato metodika poskytuje jakýsi návod pro jeho vypracování.

Pro postup vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle jsou zde shrnuty tři fáze:

1) První fáze

- a. Stanovit, co chce měkký cíl chránit.

¹⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Základy ochrany měkkých cílů: Metodika*. Praha: MVČR, 2016.

- b. Stanovit, od koho hrozí útok (zdroje hrozeb).
 - c. Stanovit předpokládaný způsob útoku.
 - d. Vše shrnout do seznamu možných způsobů útoku.
- 2) Druhá fáze
- a. Specifikovat možná místa a časy útoku u každého samostatného způsobu útoku z vytvořeného seznamu.
- 3) Třetí fáze
- a. Určit pravděpodobnost těchto způsobů útoku (hodnotí se podle dostupnosti prostředků útoku, podle frekvence výskytu způsobu útoku a podle složitosti provedení určitého způsobu útoku).
 - b. Určit dopad těchto způsobů útoku (hodnotí se podle míry dopadu na životy a zdraví, podle dopadu na objekt, podle finančního dopadu a dopadu na společenství).
 - c. Specifikovat celkovou míru ohroženosti daného měkkého cíle jednotlivými způsoby útoků.

Dále metodika popisuje jednotlivé fáze a jejich podrobnější vypracování, znázorňuje ukázkové bodovací škály, grafy a postup při jejich vypracování. Cílem celého vyhodnocení ohroženosti je pochopení kdy, kde a jak je měkký cíl ohrožen, na jaké místa a situace se má v rámci své bezpečnosti nejvíce soustředit, a tím co nejefektivněji navrhnout a poté i implementovat bezpečnostní opatření, zaměřená na:

- prevenci a odstrašení útočníka,
- včasné odhalení možného útoku,
- bezprostřední reakci,
- a zmírnění dopadu útoku.¹⁹

Bezpečnostní plán měkkého cíle, aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování (dále jen „Bezpečnostní plán měkkého cíle“)

Posledním dokumentem zmíněným v této části práce je Bezpečnostní plán měkkého cíle. Jedná se o příručku vypracovanou v rámci Ministerstva vnitra,

¹⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018.

vydanou v lednu 2019. Slouží zástupcům měkkých cílů k vypracování vlastního bezpečnostního plánu, do kterého se zapracovávají jednotlivá bezpečnostní opatření, informace a postupy pro ochranu konkrétního měkkého cíle. Plánuje se v něm tedy systém ochrany proti závažným násilným útokům.

Bezpečnostní plán se vypracovává až ve chvíli, kdy je pro daný měkký cíl vyhotoveno vyhodnocení ohroženosti, tedy navazuje na metodiku zmíněnou v předchozím textu. Efektivní bezpečnostní opatření lze přijímat až poté, co měkký cíl zná své prioritní hrozby a rizika.

Do bezpečnostního plánu by se měly v počátku sepsat základní údaje a informace o objektu, jako je například název a adresa, organizační struktura, symboličnost, popis a mapa objektu, včetně jeho okolí. Dále se zapracovávají bezpečnostní prvky objektu, čímž se rozumí fyzická bezpečnost a technická bezpečnostní opatření. V bezpečnostním plánu se má stanovit, jak mají tato opatření fungovat v rámci prevence, i při nastalém incidentu. Zapisují se proto formou standardizovaných procedur pro různorodé situace, které mohou nastat. Jedná se tedy o jasně určené postupy jak v běžném provozu (například kontrola osoby při vstupu do objektu), tak postupy při incidentech (například střelba v budově). Stejným způsobem jsou zapsány postupy k využívání technických bezpečnostních opatření (například postup při využití rentgenu). V příručce jsou znázorněny příklady zpracování takovýchto postupů. Je důležité tyto procedury nejen vytvořit a sepsat, ale také je musí personál znát a umět aplikovat, tudíž je nutné určit jaká školení provádět a v jakých intervalech. Tento dokument také klade důraz na důležitost evidence incidentů a jejich oznamování nejen policii, ale také ostatním měkkým cílům v okolí. Čtvrtá kapitola se pak věnuje kontaktům, jelikož komunikace je ve všech těchto procesech klíčová. Měl by se vytvořit seznam kontaktů, které je potřeba informovat v případě vzniku incidentu a v jakých situacích je vyrozumět.

Příručka v úvodu také nabádá zástupce měkkých cílů k zaslání vytvořeného bezpečnostního plánu Policii České republiky, konkrétně na operační odbor Policejního prezidia. Zasláný plán je využíván k přípravě policie na zásah v konkrétním měkkém cíli, čímž lze zvýšit jeho efektivitu.²⁰

²⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Bezpečnostní plán měkkého cíle aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2019.

2.3 Zdroje hrozeb pro měkké cíle

Jak již bylo zmíněno v rámci rozboru metodik, identifikace zdrojů hrozeb je velmi důležitá pro vyhodnocení, jakými způsoby mohou tyto zdroje ohrozit měkký cíl, následně pro správné přijetí bezpečnostních opatření a pro celkovou ochranu měkkých cílů. Potencionální zdroje hrozeb pro měkké cíle v České republice jsou zobecněny v metodice Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle:

- násilníci zapojení do klasické kriminální činnosti;
- psychicky nemocné osoby;
- mstící se zaměstnanci nebo klienti;
- skupiny organizovaného zločinu;
- extremisté a osoby útočící z nenávisti (útočníci páchající tzv. hate crime);
- teroristé.²¹

Co se týče prvních třech hrozeb, jsou nevyhnutelnými aspekty každého prostředí, a nelze je nikdy zcela vyloučit. Pro zhodnocení možnosti, zda může být měkký cíl ohrožen i organizovaným zločinem, útokem z nenávisti nebo teroristickým útokem, je nezbytné zabývat se symboličností měkkého cíle, osobami navštěvujícími nebo pohybujícími se na tomto místě, prostředím, ve kterém se nachází nebo činností, jaké se cíl věnuje. Lokalita měkkého cíle hraje důležitou roli při teroristických útocích, jelikož pro ty je atraktivní vysoká koncentrace osob.

Zdroje hrozeb, které mají pro konkrétní měkký cíl rozhodující význam, je důležité následně blíže posoudit a snažit se je co nejvíce specifikovat. Lze tak dojít k závěru, že zdrojem hrozby může být určitá skupina osob nebo dokonce konkrétní jedinec.²²

2.4 Způsoby útoku na měkké cíle

Způsobem útoku je určitá metoda, technika nebo postup, který osoba užije pro dosažení svého cíle. Záviset může právě na výše zmíněném zdroji hrozby,

²¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018., str. 9.

²² Tamtéž, str. 9-10.

dostupnosti prostředků a dalších faktorech. Tato závislost na jiných okolnostech, času nevyjímaje, znemožňuje zobecnění způsobů útoku pro všechny měkké cíle i pro jejich jednotlivé typy. Z tohoto důvodu je nutné vždy posuzovat způsob útoku ve vztahu k danému měkkému cíli (například v určité denní době a v určitém místě provedení). Nicméně metodika Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle uvádí alespoň orientační seznam způsobů útoku, který lze využít pro vlastní posouzení. Jedná se o:

- napadení chladnou zbraní (bodné, sečné, tupé apod.);
- napadení střelnou zbraní (krátkou, dlouhou);
- žhářský útok;
- braní rukojmí a barikádová situace;
- napadení měkkého cíle davem (násilná shromáždění);
- výbušnina v poštovní zásilce;
- jedovatá látka v poštovní zásilce;
- nastražení imitace výbušniny;
- falešné oznámení umístění výbušniny (popř. jiných nebezpečných látek).

Je-li měkký cíl atraktivní i pro skupiny organizovaného zločinu, útoky z nenávisti nebo teroristické útoky, je příhodné zvážit také další uvedené způsoby útoku, jako například únos osoby, fyzické napadení v okolí objektu, sebevražedný útok s použitím výbušniny nebo nájezd vozidlem do lidí.²³

²³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018., str. 13-14.

3. ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ JAKO MĚKKÉ CÍLE

Předchozí část práce byla věnována měkkým cílům a jejich ochraně obecně. Tento obecný základ souvisí se všemi měkkými cíli, nicméně každý typ měkkého cíle má svá specifika a stejně je tomu tak u škol a školských zařízení.

Pro lepší orientaci v dalších částech práce bude nejprve znázorněn vzdělávací systém v České republice. Školy v České republice se dají rozdělit do čtyř skupin podle stupňů vzdělávacího systému. Jedná se o preprimární vzdělávání, tedy předškolní, které zajišťují mateřské školy pro děti ve věku 2 až 6 let. Primární a nižší sekundární vzdělávání (základní vzdělávání) poskytují základní školy pro žáky ve věku 6 až 15 let a dělí se na první a druhý stupeň. Vyšší sekundární vzdělávání, což se obvykle označuje za střední vzdělávání, se realizuje na středních školách, gymnáziích nebo lyceích ve věku studentů 15 až 18 nebo 19 let. Terciální vzdělávání se pak uskutečňuje na vyšších odborných a vysokých školách.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“) je ústředním orgánem státní správy v této oblasti. Toto ministerstvo například nese odpovědnost za stav a rozvoj vzdělávací soustavy nebo rozděluje finance ze státního rozpočtu. Kraje figurují jako zřizovatelé středních a vyšších odborných škol a obce zřizují mateřské a základní školy. Vysoké školy jsou zřizovány vlastními zákony a mají značný stupeň autonomie.²⁴

Definici školského zařízení lze nalézt v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). „Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči.“²⁵

3.1 Specifika škol jakožto měkkých cílů

Jak vyplývá ze školského zákona, školy primárně zajišťují všeobecné a odborné vzdělání žáků a studentů. Hrají také klíčovou roli ve formování

²⁴ National Education Systems: Česká republika. *Eurydice* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/ceska-republika>

²⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. § 7 odst. 4.

budoucnosti a rozvoji celé společnosti. Významným negativem při jejich ochraně je právě přítomnost dětí. Pro společnost jsou útoky na školách, vzhledem ke zranitelnosti a hodnotě dětí, vnímány jako jedny z nejhorších. To zvyšuje význam bezpečnostních opatření, která musí být komplexní, protože je nutné chránit tyto jedince před nejrůznějšími hrozbami. Většina škol je také zpřístupněna veřejnosti, proto může být obtížnější kontrolovat osoby, které se zde pohybují. Dalším negativem mohou být omezené finanční prostředky na bezpečnostní opatření a personál.

Nicméně, škola jako typ měkkého cíle může také nacházet pozitivní znaky. Od jiných druhů měkkých cílů se liší v jasně definované struktuře lidí, kteří mají oprávnění se na pozemku a v objektu nacházet. Jsou jimi žáci, pedagogové a ostatní personál. Například v obchodním centru nelze rozeznat podezřelé osoby, které je třeba zkontrolovat, protože jsou pro objekt „cizí“. S danou strukturou lidí souvisí i vztahy a kontakty mezi žáky a pedagogy, čímž se dají odhalit zvláštnosti v jejich chování. Další výhodou je, že lze řídit vstup do budovy, podle toho, jaký režim si nastaví. Mohou například zpřístupnit pouze jeden vchod, který bude navíc umožněno otevřít jen osobám s čipovou kartou. Ve škole také existuje určitý režim, který se vyznačuje vyučovacími hodinami a daným rozvrhem tříd, tudíž se dá zajistit relativně organizovaný pohyb po prostorách školy. A také areál školy je možné ohraničit plotem nebo jinými zábranami, aby nedošlo k nepozorovanému vstupu na pozemek.²⁶

Důležitým bodem při celém procesu zajišťování bezpečnosti ale je, aby se děti v prostředí cítily příjemně a aby bezpečnostní opatření nenavozovala v dětech obavy z možného ohrožení. Bezpečnostní potřeby by mely být vyváženy s potřebami vzdělávání a neměly by narušovat běžný režim žáků a studentů.

3.2 Právní úprava

Jak již bylo zmíněno v předchozích částech práce, oblast ochrany měkkých cílů neupravuje žádná specifická právní norma. V rámci škol a školských zařízení a jejich bezpečnosti je tomu obdobně. Zakotvení zajišťování bezpečnosti škol lze proto nalézt v obecné právní úpravě, zejména ve školském zákoně. Paragraf 29

²⁶ SLADKÝ, Libor a kolektiv autorů Asociace bezpečná škola. *Bezpečnost školských zařízení: 1. díl – Vyrovnání řešení, Úvod do problematiky.*

je zaměřen na bezpečnost a ochranu zdraví ve školách a školských zařízeních. Konkrétně odstavec 2 v tomto paragrafu zmiňuje: „Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.“²⁷ Je zde tedy stanovena obecná povinnost škol a školských zařízení zajišťovat bezpečnost žáků a studentů, nicméně zákon konkrétně neurčuje, jak bezpečnost zajišťovat. Právě vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, která měla stanovit bezpečnostní opatření se dostala pouze do fáze návrhu, přijata v platnost, přesto nebyla. MŠMT uvedlo, že vydáním vyhlášky by mohlo dojít k omezení pravomocí ředitelů škol a školských zařízení, a že dosavadní právní úprava v této oblasti je dostatečná.²⁸

Na pravomoc ředitelů škol a školských zařízení odkazuje paragraf 30, který stanovuje, že ředitel školy vydává školní řád (v rámci školských zařízení je to vnitřní řád), který má mimo jiné upravovat „podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.“²⁹

Další oblastí, která blíže specifikuje podmínky zajišťování bezpečnosti je ta metodická. Tuto problematiku řeší zejména Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti a Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Minimální standard bezpečnosti zahrnuje různá opatření, jako prostorová, organizačně-technická, personální a opatření v oblasti zpracované dokumentace, kde doporučuje, jak by tato opatření měla být

²⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. § 29 odst. 2.

²⁸ HRUBÁ, Kateřina. Novinky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví ve školství. *Práce a mzda* [online]. 2017 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/7163/novinky-v-oblasti-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-ve-skolstvi>

²⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. § 30 odst. 1 písm. c)

realizována. Je vydán Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jeho význam není normativní, pouze metodický.³⁰

Bezpečnost na školách dále upravuje česká technická norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. K této normě byla také zveřejněna metodika pro její aplikaci, zpracována Asociací bezpečná škola. Norma upravuje zásady a návrhy pro redukci rizika kriminality, obav z kriminality a antisociálního chování ve školách v rámci plánování a realizace stavebního řešení a bezpečnostních opatření prostřednictvím preventivního řízení bezpečnostních rizik ve školním prostředí. Tato norma je aplikovatelná na všechny instituce, ať už jsou veřejné, soukromé nebo státní. Norma není využitelná pro budovy vysokých škol. Nicméně může být využita jako metodický průvodce pro prevenci kriminality a řízení rizik, včetně zabezpečení fyzické ochrany, i v případě těchto objektů.³¹

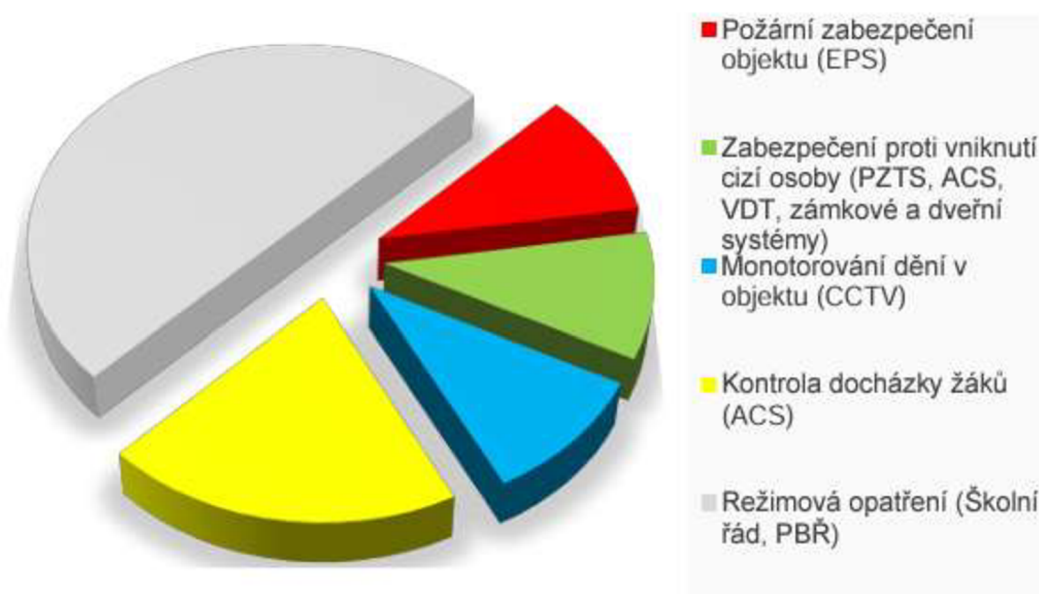
3.3 Bezpečnost ve školách a školských zařízeních

Bezpečnost školy a školského zařízení je multidimenzionální a představuje komplexní soubor opatření. Část opatření tvoří technické prostředky, avšak velice důležitou oblastí, která není ani tolik finančně náročná sestává z režimových a organizačních opatření. Následující obrázek znázorňuje, z jakých celků je bezpečnost školy poskládána.

³⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015.

³¹ Český normalizační institut. *ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Český normalizační institut, 2018.

Obrázek č. 3 – Složení bezpečnostních opatření

Zdroj: SLADKÝ, Libor a Asociace bezpečná škola. *METODIKA PRO APLIKACI NOVÉ TECHNICKÉ NORMY ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ do praxe*. 2017.

Na základě úkolu Vlády České republiky byla provedena celková kontrola stavu zajištění bezpečnosti ve školách a školských zařízeních. Tato kontrola byla realizována od 20. října do 13. listopadu 2014 a byla prováděna Českou školní inspekcí. Do kontroly bylo zahrnuto 56 % škol a školských zařízení, které jsou zapsány ve školském rejstříku. Konkrétně se jednalo o 5 477 škol a školských zařízení. Zjištění stavu zajištění bezpečnosti ve školách navazovalo na tragickou událost ve Žďáru nad Sázavou, kde psychicky nemocná žena zaútočila na školu.³² Česká školní inspekce navštěvovala mateřské, základní, střední i vyšší odborné školy. Bylo zjišťováno především technické a personální zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy. Výsledky šetření byly zveřejněny v Tematické zprávě České školní inspekce.

Co se týče technického zabezpečení, nejčastějším typem proti vniknutí osoby do objektu bylo pouhé zamčení dveří, případně byly dveře opatřeny zvonkem. Celkové technické zabezpečení dosahovalo nejlepší úrovně na středních školách, pro které bylo častější také zabezpečení kamerovým systémem

³² Opatření MŠMT k bezpečnosti na školách po Žďárské tragédii. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/smutne-vyroci-zdarske-tragedie-a-opatreni-msmt-k-bezpecnosti>

nebo elektronickými čipy a kartami. Bylo zjištěno, že i velikost školy hraje roli v implementaci technického zabezpečení, přičemž v rámci větších mateřských a základních škol byla jejich technická opatření lepší. V následující tabulce je přehled těchto technických zabezpečení, kde je uváděn podíl škol v procentech.³³

Obrázek č. 4 – Technické zabezpečení škol a školských zařízení

způsob zabezpečení*	MŠ	ZŠ	SŠ + konzerv.	ostatní školy	školská zařízení
elektronické karty/čipy	2,7	8,9	49,1	18,6	7,9
vstup do školy po zadání kódu	7,0	5,6	11,3	8,2	3,9
kamery	13,1	30,8	48,1	30,0	21,2
zamčené dveře (+ případně zvonek)	96,8	96,2	83,3	70,6	89,3
jiné technické opatření	11,1	13,0	12,2	8,2	10,5
nijak	1,1	1,0	2,7	18,8	5,8

* součet všech odpovědí převyšuje 100 % z důvodu možnosti výběru více odpovědí

Zdroj: ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních*. 2014., str. 3

V oblasti personálního zabezpečení bylo zjišťováno, jakým způsobem, respektive kdo odpovídá za zabezpečení proti vniknutí osob do prostor školy. Z tematické zprávy České školní inspekce vyplývá, že personální zabezpečení je v největší míře zajištěno pedagogickým a nepedagogickým personálem. V průběhu dne bylo častěji dohlíženo pedagogickým personálem, při vstupu do školy byl pedagogický a nepedagogický dohled téměř srovnatelný. Ostatní typy personálního zabezpečení nebyly příliš časté, avšak přítomnost vrátného nebo recepčního byla patrná nejvíce na středních školách. Přiložený obrázek konkrétně vyobrazuje v procentech jednotlivá zastoupení různých typů personálního zabezpečení.³⁴

³³ ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních*. 2014., str. 3-4.

³⁴ Tamtéž, str. 5-6.

Obrázek č. 5 – personální zabezpečení v prostorách školy

způsob zabezpečení*	MŠ	ZŠ	SŠ + konzerv.	ostatní školy	školská zařízení
pedagogický dohled (při vstupu do školy)	44,3	57,3	61,8	28,1	37,0
nepedagogický dohled (při vstupu do školy)	49,6	78,9	54,2	26,8	34,8
recepční/vrátný	1,0	11,0	30,7	12,2	9,2
služby žáků/studentů (při vstupu do školy)	0,0	0,6	3,5	0,8	0,5
pedagogický dohled (v průběhu dne)	70,4	81,0	83,1	59,2	75,3
nepedagogický dohled (v průběhu dne)	50,3	48,0	31,8	26,5	35,0
pracovník bezpečnostní služby	0,2	0,6	2,6	1,6	0,8
přítomnost městské policie/ Policie ČR	0,6	3,3	1,6	0,8	0,6
jiné personální opatření	2,2	1,5	2,3	5,1	2,5
nijak	5,5	1,0	1,2	18,1	3,3

* součet všech odpovědí převyšuje 100 % z důvodu možnosti výběru více odpovědí

Zdroj: ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních*. 2014., str. 5.

Škol, které byly naprosto bez technických i personálních zabezpečení bylo zjištěno celkem 15. Z toho bylo 9 mateřských, 4 základní a 2 střední školy. Ve všech kategoriích škol se oba druhy zabezpečení ve velké většině kombinují, ale častěji jsou využívána právě personální zabezpečení. U větších škol byl vždy počet druhů zabezpečení vyšší. Z 90 % byla zavedená bezpečnostní opatření uplatněna i při vstupu inspekčního pracovníka do školy. Z celkové kontroly vzešlo pouze 5,1 % škol jako rizikových v oblasti zajišťování bezpečnosti. Naopak ale velká většina škol, konkrétně 90,4 % by uvítala nějakou formu podpory v oblasti bezpečnosti. Nejvíce škol požadovalo v té době jednoznačné stanovení požadovaného bezpečnostního standardu pro školy, ať již metodické nebo legislativní. To bylo také doporučením České školní inspekce v závěru tematické zprávy, a nakonec se stalo realitou hned v roce 2015. Další oblastí podpory, kterou by školy uvítaly byla inovace nebo doplnění technického zabezpečení, které již existuje. Zavést nové technické zabezpečení by pak chtělo o něco méně škol.³⁵

Bezpečností ve školách se zabývá také Asociace bezpečná škola v čele s prezidentem této asociace Liborem Sladkým. Jejím posláním je odborná pomoc

³⁵ ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních*. 2014., str. 7-12.

školám s řešením jejich bezpečnostní situace, sjednocuje metodiku a přístupy dle české technické normy ČSN 73 4400 v celé České republice. Dále také pořádá semináře, konference a přednášky, vzdělává v oblasti bezpečnosti osob a majetku v prostorách školských zařízení pro dosahování pozitivních změn nebo vydává publikace, brožury a další materiály.³⁶

V roce 2021 připravila Asociace bezpečná škola anketu pro školy a školská zařízení po celé České republice na téma jejich bezpečnosti. Této ankety se zúčastnilo téměř 600 škol, které odpovídaly na otázky ohledně jejich základních bezpečnostních procedur. Měla objasnit stav bezpečnosti ve školách a napomoci k dalšímu posunu.³⁷

Závěry ankety byly následující:

- 89 % škol odpovědělo, že vstup do školy je fyzicky zabezpečen při příchodu žáků.
- Ve všech případech se jednalo o zabezpečení fyzickou přítomností. Tento dohled nejčastěji vykonává školník (40 %), pedagogický dohled byl druhou nejvíce zastoupenou odpovědí (27 %) a vrátný zastával tuto funkci nejméně (11 %)³⁸
- Vstup do školy je zabezpečen po celou dobu výuky u 53 % dotazovaných škol. Ve více než polovině případů dohled zajišťují různé osoby, například uklízečky, nepedagogičtí zaměstnanci nebo pedagogové v rámci přestávek. Dále se jedná opět o školníka a vrátného.³⁹
- Jen 17 % škol má zajištěn dohled nad prostorem před školou a jejím okolím i jinými osobami než zaměstnanci škol. Jiné osoby jsou zde

³⁶ Dokumenty a stanovy. *Asociace bezpečná škola* [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/dokumenty-a-stanovy-2/>

³⁷ Agrese rodičů a dětí jako bezpečnostní riziko pro školy a výstupy z ankety „Prevence agrese ve školách a školských zařízeních“. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/01/27/agrese-rodicu-a-deti-jako-bezpecnostni-riziko-pro-skoly-a-vystupy-z-ankety-prevence-agrese-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich/>

³⁸ Výstupy z ankety – Otázky č. 1 až 3. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/01/27/vystupy-z-ankety-otazky-c-1-az-3/>

³⁹ Výstupy z ankety – Otázky č. 4 a 5. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/02/04/vystupy-z-ankety-otazky-c-4-a-5/>

strážníci městské policie, asistenti prevence kriminality, bezpečnostní dobrovolníci a jiní civilní pracovníci.⁴⁰

- V posledních třech letech zaznamenalo 8 % škol fyzické napadení a 30 % verbální napadení pedagoga žákem, ve 2 % se jednalo také o fyzické napadení pedagoga rodičem a ve 29 % o verbální napadení.⁴¹
- Směrnici zpracovanou pro účely návštěvy školy má 62 % dotazovaných škol.⁴²

Podle prezidenta Asociace bezpečná škola anketa ukázala, že spousta škol není připravena na problém týkající se agrese žáků a jejich rodičů, a nejsou nastaveny mechanismy, které by předcházely podobným krizovým situacím. Konstatuje, že školy jsou stále více otevřené veřejnosti, a že do značného množství škol může vstoupit kdokoli. Proto je těžko rozeznatelné, kdo do školského prostředí patří, a kdo ne. Aby se tomuto předešlo, školy by měly jasně určit konzultační hodiny pro rodiče a v jiných časech by do školy neměli mít přístup, ani při doprovodu dítěte, když ho chtějí doprovázet až do třídy. Ve školách funguje navštěvování i tím způsobem, že osoba nahlásí své jméno (například jméno některého z rodičů) a je vpuštěna do vnitřních prostor bez jakéhokoli doprovodu personálu, může se pohybovat kdekoli chce.⁴³

3.4 Bezpečnostní opatření škol a školských zařízení

Tato podkapitola se zabývá možnými bezpečnostními opatřeními a způsoby zabezpečení, které by školy a školská zařízení měly implementovat. Všechna tato opatření jsou metodického charakteru, tudíž škola nemá povinnost zavádět žádné z nich. Nicméně v dnešní době, kdy se bezpečnostní výzvy stále vyvíjejí, je klíčové zaměřit se na efektivní způsoby zabezpečení, která mohou být

⁴⁰ Výstupy z ankety – Otázky č. 6 a 7. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/02/15/vystupy-z-ankety-otazky-c-6-a-7/>

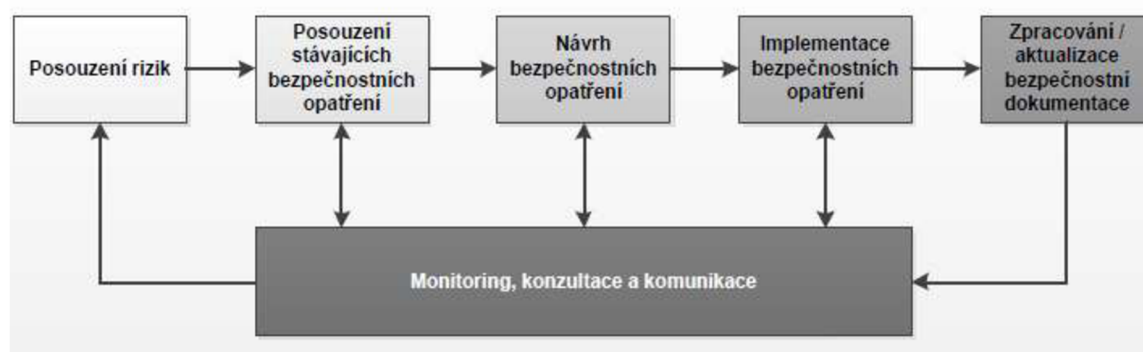
⁴¹ Výstupy z ankety – Otázky č. 8. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/03/05/vystupy-z-ankety-otazky-c-8/>

⁴² Výstupy z ankety – Otázka č. 9. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/04/30/vystupy-z-ankety-otazka-c-9/>

⁴³ UTEČ, SCHOVEJ SE, BOJUJ, JEN KDYŽ MUSÍŠ. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/11/10/utec-schovej-se-bojuj-jen-kdyz-musis/>

využita k ochraně vzdělávacího prostředí a zajištění bezpečného prostoru pro všechny jeho účastníky. Jak již bylo zmíněno v obecné rovině ochrany měkkých cílů, návrh a implementace bezpečnostních opatření by měl navazovat až po důkladné identifikaci hrozeb a posouzení rizik. Tento krok je důležitý, protože každý měkký cíl, a tedy i každá jednotlivá škola je jedinečná a nelze stanovit obecný vzorec pro celou vzdělávací soustavu. Následující schéma znázorňuje tento proces návrhu bezpečnostních opatření:

Obrázek č. 6 – Proces návrhu bezpečnostních opatření

Zdroj: Český normalizační institut. ČSN 73 4400 *Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Český normalizační institut, 2018.

Následující podkapitoly 3.4.1 a 3.4.2 popisují základní bezpečnostní opatření, která se vzájemně doplňují a měla by být implementována kombinovaně. Tato opatření jsou doporučením české technické normy ČSN 73 4400 a jsou využitelná nejen pro školy a školská zařízení. Kapitoly 3.4.3, 3.4.4 a 3.4.5 rozebírají minimální doporučené požadavky pro zajištění bezpečnosti a následná bezpečnostní opatření, podle kterých se školy a školská zařízení mohou řídit. V těchto kapitolách budou popsány opatření z Minimálního standardu bezpečnosti, od kterých by se škola neměla odchýlit. V případě odchylek, které jsou nutné a odůvodněné, je nezbytné přijmout taková opatření, která nebudou v rozporu s obsahem tohoto dokumentu. Rovněž školy mohou rozšířit opatření z těchto kapitol o další technické prostředky, které přesahují minimální požadavky na zajištění bezpečnosti.⁴⁴

⁴⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015., str. 3-4.

3.4.1 Režimová opatření

Režimová opatření tvoří konkrétní interní pokyny, příkazy, omezení a postupy, které jasně definují režim a způsob uplatňování bezpečnostních opatření. To znamená, že režimová opatření se týkají především činností zaměstnanců v areálu školy, pohybu a chování osob z vnějšího prostředí, vstupu, předávání a výstupu informací uvnitř školy.

Všechny tyto oblasti upravují konkrétní režimová opatření, která jsou například následující:

- režim vstupu/vjezdu a výstupu/výjezdu osob a vozidel,
- režim pohybu osob a vozidel v areálu,
- režim nakládání s identifikačními prvky (čipy, identifikační karty),
- režim obsluhy technických prostředků,
- postupy pro mimořádné situace.⁴⁵

3.4.2 Technická opatření

Technická opatření navazují na režimová opatření, protože doplňují jejich funkce. Samotná implementace technických opatření nestačí, pokud nebudou správně a určitě užívána a obsluhována. Tato technická ochrana má za úkol zabraňovat, ztěžovat nebo odhalovat narušení fyzické ochrany, čímž může být například vniknutí útočníka do prostor školy. Mezi technická opatření se řadí mechanické a elektronické prostředky ochrany, které mohou chránit jak vnější, tak vnitřní prostory.

Příklady takovýchto technických prostředků, které škola může zavést jsou následující:

- oplocení a ohrazení,
- brány, turnikety, mříže, okenice, rolety,
- bezpečnostní skla,
- bezpečnostní zámky a uzamykací systémy,
- trezory, bezpečnostní schránky,
- kamerový systém,

⁴⁵ Český normalizační institut. *ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Český normalizační institut, 2018., str. 25.

- čipy, identifikační karty, biometrické snímače,
- systémy přivolání první pomoci,
- audio a video stanice dveřních vstupních systémů,
- zvukové systémy a hlasově výstražné zařízení (pro předávání informací),
- bezpečnostní a nouzové osvětlení.⁴⁶

3.4.3 Prostorová a organizačně-technická opatření

Škola obvykle stanovuje a využívá pro vstup žáků, zaměstnanců a ostatních osob pouze jeden vchod. Tento vchod je kontrolován a zároveň zabezpečen proti neoprávněnému vniknutí. Případné další vchody jsou rovněž zabezpečeny, přičemž se však zajišťuje, aby tato opatření nebránila bezpečnému úniku osob v případě požáru. Tyto další vstupy mohou sloužit zaměstnancům nebo cizím osobám účastnícím se různých vzdělávacích aktivit ve škole. Kontrola těchto vstupů je zajištěna také.

Vstup cizích osob do školských prostor je umožněn nejprve po předchozím ověření účelu jejich přítomnosti v budově. Stejně pravidlo platí i pro vjezd dopravním prostředkem do areálu školy. Opět jsou všechny vstupy a vjezdy do tohoto areálu systematicky kontrolovány. Okna disponují zabezpečením bránícím neoprávněnému vniknutí.

S cílem zvýšit přehlednost okolních prostor v blízkosti přístupových cest, škola zajistí úpravu zelených ploch a další terénní úpravy. Ze stejného důvodu by škola měla opatřit efektivní venkovní osvětlení, ideálně vybavené pohybovými čidly, které je funkční i mimo školní provoz.

Všechny tyto požadavky pro prostorová a organizačně-technická opatření vyžadují zajištění a provedení konkrétních prvků, jako například bezpečnostních zámků, závor, oplocení, osvětlení nebo stavební a terénní úpravy.⁴⁷

⁴⁶ Český normalizační institut. *ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Český normalizační institut, 2018., str. 22-24.

⁴⁷ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015., str. 1-2.

3.4.4 Personální opatření

Škola udržuje průběžný dohled nad žáky v celém prostoru školy od jejich příchodu až po opuštění budovy či areálu. Ředitel školy, vycházející z konkrétních podmínek a zohledňující charakter činnosti, věk žáků a různá rizika, rozhoduje o zajištění náležitého dohledu. Obvykle pověřuje pedagogické pracovníky dohledem, stanovuje jejich rozvrh a veřejně zveřejňuje informace o dohledu na viditelném místě pro jednoduchou identifikaci odpovědného pedagoga. V rámci školy je organizována vzájemná zastupitelnost pedagogických i nepedagogických pracovníků, kteří vykonávají tento dohled.

Obdobný dohled nad žáky je zajištěn i během vzdělávacích akcí v mimoškolních prostorech. Pokud škola využívá prostory, které nejsou součástí jejího majetku, vyžaduje od pronajímatele potvrzení o bezpečném stavu.

Městská nebo státní policie může být nápomocna s ostrahou budovy a areálu školy v případech předem předpokládaného nebezpečí.

Tyto personální požadavky vyžadují převážně finanční prostředky pro osoby odlišné od pedagogických pracovníků, které vykonávají zmiňovaný dohled a ostrahu.⁴⁸

3.4.5 Opatření v oblasti zpracované vnitřní dokumentace

Škola společně s odborníky v oblasti prevence rizik a požární ochrany pečlivě analyzuje rizika, která vycházejí z povahy a charakteru školních aktivit. Zároveň vypracovává dokumenty pro mimořádné události, jako jsou neoprávněné vniknutí do objektu, vnější či vnitřní útoky, braní rukojmí, šikana a další. Dále také škola aktivně ověřuje účinnost této dokumentace, pravidelně provádí zkoušky technických zařízení, spolupracuje s integrovaným záchranným systémem a orgány místní správy s cílem neustále zlepšovat a aktualizovat svá bezpečnostní opatření.

Zaměstnanci školy mají specifické povinnosti stanovené ve školním řádu a další dokumentaci. Ty zahrnují například závazky související s dohledem, informování o vzniku mimořádných událostí, monitorování efektivity

⁴⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015., str. 2.

bezpečnostních opatření, a povinnost s nimi a se souvisejícími pokyny seznamovat na začátku školního roku i v průběhu podle vyhodnocených rizik žáky a zaměstnance.

Škola tak tedy stanovuje formální rámec pro bezpečnost, identifikuje nebezpečí a rizika pro žáky, a přijímá opatření na jejich minimalizaci. Pravidelně informuje o pravidlech bezpečného chování a informuje i rodiče o obsahu těchto vnitřních předpisů a dokumentace.⁴⁹

3.4.6 Opatření spočívající ve znalostech a vzdělávání

Kvalitní nastavení režimových opatření ve škole je nemožné bez porozumění a znalosti problematiky ochrany a bezpečnosti školního prostředí. Důležitými předpoklady pro úspěšné zvládnutí této problematiky jsou plné porozumění vážnosti situace ve specifickém kontextu školy, schopnost vnímat varovné signály, znalost principů rizikového řízení, povědomí o požadovaných režimových opatřeních a jejich vymahatelnost.

V tomto směru nabízí Asociace bezpečná škola vzdělávání prostřednictvím odborně vedených seminářů. Pracovníci škol, kteří absolvují školení, získají osvědčení v oblasti bezpečnosti a budou moci zastávat pozici bezpečnostního pracovníka přispívajícího k efektivnímu nastavení a udržení bezpečnostních procesů.⁵⁰

3.5 Metoda utíkej, schovej se, boj

Metoda utíkej, schovej se, boj vychází z principu, že v situacích ohrožení existují tři základní reakce: utíkat, schovat se nebo bojovat. Je rovněž postupem představovaným v rámci semináře „Ozbrojený útočník ve škole“. Seminář, uskutečňován v letech 2015 a 2016 Krajským ředitelstvím policie hlavního města Prahy, byl zaměřen na vzdělávání zástupců vedení škol a pedagogů v oblasti problematiky útoku aktivního střelce. Jeho hlavním cílem bylo seznámení účastníků s postupem, jak se zachovat v momentě útoku. Z důvodu neustálého vývoje celosvětové bezpečnostní situace představila Policie České republiky

⁴⁹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015., str. 3.

⁵⁰ SLADKÝ, Libor a kolektiv autorů Asociace bezpečná škola. *Bezpečnost školských zařízení: 1. díl – Vyrovnaná řešení, Úvod do problematiky*., str. 18.

v roce 2017 video s názvem „Utíkej, schovej se, bojuj!“, které názorně ukazuje stejnojmennou celosvětově uznávanou metodu při útoku aktivního střelce. Tvorba tohoto videa navazuje na předchozí projekty a semináře, nicméně jejich informace jsou již určeny pro širokou veřejnost, a proto je sdílení videa na sociálních sítích efektivním způsobem pro jejich předávání.⁵¹

Semináře na toto téma jsou složeny z části teoretické i části praktické. Jejich účastníci si tak osvojí a nacvičí standardizované postupy při této konkrétní mimořádné události, a tím si mohou logicky uspořádat, jak je nutné se zachovat, když vnikne ozbrojený útočník do budovy. Zároveň seminář poskytuje informace o tom, jak bude probíhat zásah Policie České republiky nebo zdravotnické záchranné služby, což může být další výhodou pro pedagogy v případě útoku. Strategie Utíkej, schovej se, bojuj má tedy za cíl zvýšit šance na přežití a minimalizovat dopady útoku.⁵²

Utíkej (Run)

Pokud se objeví hrozba v podobě ozbrojeného útočníka, a je možnost využít volnou únikovou cestu, první variantou je útěk (evakuace) z nebezpečné oblasti. Rychlý útěk může snížit pravděpodobnost fyzického kontaktu s útočníkem. Jestliže to situace dovolí, je důležité varovat a pomoci s útekem i ostatním přítomným. Orientace a znalost okolí může hrát klíčovou roli a být v tomto případě výhodou pro osobu, co se snaží z místa uniknout. Teprve až v momentě, kdy se utíkající dostane na bezpečné místo, je nutné zavolat pomoc prostřednictvím linky 158.⁵³

Schovej se (Hide)

Když není možné skrze útočníka utéct do bezpečí, přichází na řadu druhá varianta, kterou je ukrytí se na vhodné místo (invakuace). Nejvhodnější je schovat

⁵¹ PENC, Ondřej a Ladislav BERÁNEK. Utíkej, schovej se, bojuj! *Policie České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>
Ozbrojený útočník ve škole – Utíkej, schovej se, bojuj! [online]. Prevence kriminality. 2019 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/ozbrojeny-utocnik-ve-skole-utikej-schovej-se-bojuj/>.

⁵² SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A. *Manuál bezpečné školy: bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400*. Karlovy Vary: Asociace bezpečná škola, 2022. ISBN 978-80-908515-2-8.

⁵³ PENC, Ondřej a Ladislav BERÁNEK. Utíkej, schovej se, bojuj! *Policie České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>

se do místnosti, kterou lze uzamknout a následně dveře navíc zabarikádovat. Při skrývání se je důležité zůstat potichu a minimalizovat viditelnost, proto přichází na řadu schovat se za pevné předměty a ztišit svůj mobilní telefon. I v případě, že je člověk dobře ukrytý, je možnost, že se bude muset bránit, když se útočník do místnosti dostane. Proto je i v tomto momentě potřeba se připravit také na třetí variantu (boj), a pokud je to možné, dále opět vyrozumět Policii České republiky.⁵⁴

Boj (Fight)

Boj a snaha o zneškodnění útočníka přichází na řadu až jako poslední a nejzazší možnost. V případech, kdy není možné uniknout ani se schovat, je potřeba využít jakékoli dostupné předměty jako improvizované zbraně. Tato nutná obrana vyžaduje rychlé a efektivní jednání. Je dobré využít momentu překvapení, a pokud je v místnosti více lidí, tak i spolupráce.⁵⁵

⁵⁴ FBI – Federal Bureau of Investigation, 2020, *Run. Hide. Fight.*, YouTube video. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TeOdxKozra0>

PENC, Ondřej a Ladislav BERÁNEK. *Utíkej, schovej se, bojuj! Policie České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>

⁵⁵ Tamtéž.

4. ÚTOKY NA ŠKOLÁCH

Následující kapitola bude věnována postupnému rozebrání reálných případů útoků na školách na území České republiky i jiných států. Útoky na školách se staly tragickými realitami, které nás nejen konfrontují s nebezpečím a násilím, ale vyvolávají také otázky týkající se příčin, průběhu a následků těchto traumatických událostí. Tento fenomén ovlivnil již mnoho států a zanechal trvalé stopy ve vývoji bezpečnosti ve vzdělávacím prostředí.

Hlavním cílem této kapitoly je identifikovat společné charakteristiky útoků na školách, zjistit k jakým typům útoků nejčastěji dochází a zabývat se připraveností těchto škol na tuto hrozbu.

4.1 Útoky v České republice

V nedávné minulosti byly útoky na školách často vnímány jako jev spojený především se Spojenými státy americkými. Historicky se zdálo, že tato problematika nabyla většího rozsahu právě v prostoru USA. Avšak s postupem času se tento závažný fenomén začal objevovat i v jiných zemích, což naznačuje, že se nejedná o izolovaný problém omezený pouze na konkrétní geografickou oblast.

Česká republika, i přes svou tradici klidného školního prostředí, není v tomto ohledu výjimkou. I zde se začaly objevovat incidenty spojené s útoky na školy, ačkoliv tyto události nejsou běžné a zůstávají spíše ojedinělými.

Napadení ve Vodňanech

V jihočeských Vodňanech na speciální škole pro sluchově a mentálně postižené došlo dne 24. října 2002 k incidentu, který zasáhl pedagogický personál. Šestnáctiletý žák, působící na této škole, napadl svou učitelku. Předcházející události ukazují na problematické chování tohoto mladíka, který se v předchozím období dopouštěl ubližování svým vrstevníkům. Přestože učitelka bránila ostatní děti před jeho obtěžováním, mladík ji fyzicky napadl, shodil ze schodů a po jejím vzchopení napadení opakovat.

Škola reagovala na tento incident tím, že udělila žákovi trest ve formě dvojky z mravů. Tento případ zdůrazňuje nutnost řešení problémů spojených

s agresivním chováním na školách, zejména v kontextu speciálních škol pro žáky se specifickými potřebami.⁵⁶

Útok na královehradecké univerzitě

Na Univerzitě v Hradci Králové došlo k dramatickému incidentu, kdy psychicky nemocný student napadl třiapadesátiletého pedagoga baseballovou pálkou. Učitele zbil v jeho pracovně v budově Pedagogické fakulty. Tento pedagog po útoku vypověděl, že k incidentu došlo nečekaně ránou zezadu, student v bití pokračoval i poté co muž spadl na zem. Poté se mu podařilo provést protiútok a vytlačit útočníka z dané místnosti. Vyšetřování ukázalo, že útočník byl v době spáchání činu nepřičetný, což vedlo k rozhodnutí státního zastupitelství zastavit jeho stíhání.⁵⁷

Tento případ je zvláště citlivý vzhledem k mentálnímu zdraví pachatele, což klade dodatečné nároky na diskusi o podpoře duševního zdraví studentů.

Útok ve Svitavách

Rok 2004, konkrétně 1. března, přinesl České republice tragický mezník, když šestnáctiletý student učiliště ve Svitavách spáchal první vraždu během výuky. Obětí se stal šedesátiletý učitel, na kterého žák zaútočil několika ranami nožem, což vedlo k vážnému zranění pedagoga, také v oblasti hlavy. Přestože byl převezen do nemocnice, bohužel podlehl svým zraněním. Krajský soud v Hradci Králové následně odsoudil mladistvého pachatele za tuto tragickou událost k devítiletému trestu odnětí svobody za vraždu učitele. Student byl popisován spolužáky jako tichý člověk, který měl výborný prospěch.⁵⁸

⁵⁶ *Útoky ve školách: Terčem jsou učitelé, student zemřel poprvé* [online]. 2014 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/utoky-ve-skolach-tercem-jsou-ucitele-student-zemrel-poprve/r~86d3f13e538211e4ab650025900fea04/v~sl:10210334c0f0532f312b7815a299bbb4/>

⁵⁷ Student napadl pedagoga hradecké univerzity baseballovou pálkou. *Hospodářské noviny* [online]. 2003 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-21601225-student-napadl-pedagoga-hradecke-univerzity-baseballovou-palkou>

Útoky ve školách: Terčem jsou učitelé, student zemřel poprvé. *Aktuálně.cz* [online]. 2014 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/utoky-ve-skolach-tercem-jsou-ucitele-student-zemrel-poprve/r~86d3f13e538211e4ab650025900fea04/v~sl:a1bd3aab04f359bb857950116a7f6fdd/>

⁵⁸ Mladistvému vrahovi svitavského učitele hrozí až desetiletý trest. *IRozhlas* [online]. 2004 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/mladistvem-u-vrahovi-svitavskeho-ucitele-hrozi-az-desetilet-y-trest_200403012233_mhromadka

Tento mladý útočník následně u soudu prohlásil, že tímto činem reagoval na nespravedlnosti, které mu údajně působila společnost, a že se nedovedl ovládnout. Rozhodnutí zvolit tohoto učitele jako svou oběť uskutečnil v osm hodin ráno, poté co ho učitel opakovaně vyzval, aby pozdravil. Dle státní zástupkyně mohl být obětí kdokoli, nejen pedagog.⁵⁹

Napadení v Chomutově

Při incidentu 26. září 2011 na gymnáziu v Chomutově došlo k útoku patnáctiletého studenta, který napadl sekretářku nožem a paličkou na maso. Během útoku vykřikoval, že je terorista. Ředitel školy spolu se školníkem zasáhli a dokázali žáka zastavit. Podle jejich slov student volal, že koná ve prospěch České republiky. Napadená žena byla převezena do nemocnice s tržnou ranou.

Student se na své jednání předem připravil. Před vstupem do školy si nasadil masku na obličej a dovnitř vstoupil se zmiňovanými nástroji. Z policejních fotografií bylo vidět, že použité vybavení je běžné a v domácnosti často používané. Bohužel i toto náčiní může posloužit jako zbraň.

Mladík se na čtyřleté gymnázium dostal bez přijímacích zkoušek díky svým vynikajícím studijním předpokladům. S kázní do té doby žádné problémy neměl a navzdory svému činu byl mladík, podle vyjádření znalce z oboru psychiatrie, považován za příčetného a byl označen za duševně zcela zdravého. Soud nakonec žáka odsoudil k podmíněčnému trestu odnětí svobody.⁶⁰

Útok v jídelně v Havířově

Ve havířovské škole došlo k útoku 22. května 2012 krátce po poledni, kdy žena v černém vnikla do školní jídelny a pokusila se odvést jedno z dětí. Vychovatelka, poznala, že žena není pravděpodobně matkou žádného ze studentů, a výrazně protestovala. V reakci na to žena vytáhla nůž a několikrát bodla vychovatelku v horní části těla.

⁵⁹ KUČERA, Tomáš. Učeň se přiznal, že ubodal učitele. *IDnes* [online]. 2004 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/ucen-se-priznal-ze-ubodal-ucitele.A040817_152531_krimi_miz

⁶⁰ ŠEBESTOVÁ, Miroslava. Tohle je teroristický útok! křičel student, který útočil na gymnáziu. *Chomutovský deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/student-zautocil-na-sekretarku-s-palici-na-maso.html
KŮS, Ondřej. Student napadl sekretářku školy nožem a paličkou, vyvážl s podmínkou. *IDnes* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/podminka-za-utok-palickou.A110707_1614753_usti-zpravy_oks

Poté unesla sedmiletou dívku, držela ji jako rukojmí a uzavřela se s ní v jedné z místností. Po asi hodině vyjednávání zasáhla zásahová jednotka. Následně byla útočnice obviněna z pokusu o vraždu a braní rukojmí. V prosinci 2012 však bylo stíhání zastaveno, neboť pachatelka byla posouzena jako psychicky nemocná.⁶¹

Ředitelka školy po útoku popsala svůj postup. Když viděla útočnici s malou dívkou, upozornila všechny pedagogy, aby zůstali s dětmi ve třídách. Prostřednictvím rozhlasu pak vyzvala k zachování klidu a varovala před zbytečnou panikou. Děti zůstali ve třídách, dokud policie nesdělila, že mohou být propuštěny. Následně byli kontaktováni rodiče, že mohou své děti vyzvednout. Učitelky provedly postupně celou třídu do šatny a čekaly zde s nimi až se převléknou. Poté opustili budovu školy předním vchodem a rychle odešli domů. Byly poučené, aby se nikde nezdržovaly. Ředitelka uvedla, že mají boční vchod, kterým se dá projít do jídelny, otevřený pro cizí návštěvníky stravování. Když je tento vchod otevřený, zároveň ale uzavřou vchod do školy, aby tam lidé neměli přístup. Po incidentu škola přehodnotila tento postup a bude vpouštět strážníky do jídelny přes kontrolovaný hlavní vstup.⁶²

Po tomto útoku se vyjádřilo více ředitelů ostatních škol, kteří sdílejí obavy právě ze slabých míst, kterými jsou pro školy jídelny. Tvrdí, že současně není možné prověřit všechny, kteří se v těchto prostorách pohybují. Útok byl podnětem pro hledání nových řešení zabezpečení jídelen.⁶³

Útok ve Žďáru nad Sázavou

Útok ve Žďáru nad Sázavou je nejspíše nejznámějším incidentem, který do té doby proběhl. Odehrál se 14. října 2014, kdy do obchodní akademie v ranních hodinách vnikla cizí žena. Přidala se ke skupině studentů, kteří vcházeli do šaten

⁶¹ HONUS, Aleš. Útok na vychovatelku v Havířově si převzala krajská kriminálka. *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-utok-na-vychovatelku-v-havirove-si-prevzala-krajska-kriminalka-155344>

⁶² Útok ve škole: Děti jsme schovali do tříd a uklidňovali je. *Karvinský a Havířovský deník.cz* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://karvinsky.denik.cz/zpravy_region/120529-utok-moravska-rozhovor.html

⁶³ MOTLOVÁ, Žaneta. Útok v havířovské škole odhalil slabinu, do jídelen bývá volný vstup. *IDnes* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/utok-v-havirovske-skole.A120525_1783542_ostrava-zpravy_sot

otevřajících se čipovou kartou. Pachatelka zaútočila nožem na několik studentů, což mělo za následek zranění šestnáctiletého chlapce, který na místě podlehl navzdory úsilí zdravotnického personálu. Tento student se snažil pomoci dívce, na kterou žena zaútočila jako první. Dále zranila dvě studentky, s nimiž zůstala v prostoru školy. Na místo byla povolána zásahová jednotka, dostupné hlídky policie i policejní vyjednač. Policisté po příjezdu zajistili školu a její okolí. Policejní vyjednač navázal komunikaci s pachatelkou, což umožnilo zdravotnickému personálu ošetřit jednu ze zraněných studentek. Vyjednač se snažil zachránit druhou studentku, která byla stále v ohrožení útočnice, až do okamžiku, kdy zásahová jednotka provedla zákrok a zadržela pachatelku, která byla ozbrojena. Při zákroku byl zraněn také policejní vyjednač.⁶⁴

Záhy bylo zjištěno, že žena, která provedla útok ve Žďáru nad Sázavou je tou, která má na svědomí i incident v jídelně v Havířově. Po prvním útoku byla umístěna v psychiatrické léčebně, nicméně na základě rozhodnutí znalců a soudu v březnu 2014 byla tato žena propuštěna a nařízena jí byla pouze ambulantní ochranná léčba.⁶⁵

Tato tragická událost byla poměrně velkým hybatelem problematiky ochrany měkkých cílů, zejména škol. Jak již bylo zmiňováno, po tomto útoku byla nařízena kontrola stavu zajišťování bezpečnosti na školách, kterou provedla Česká školní inspekce. Následovalo vydání Minimálního standardu pro školy Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a také vypsání neinvestičního dotačního programu na podporu zabezpečení škol a školských zařízení.⁶⁶

Po hrůzném žďárském útoku bylo opět zastaveno trestní stíhání útočnice. Její rozhodnutí byla motivována psychickou nemocí, což vedlo k pochybnostem o

⁶⁴ KROUTILOVÁ, Jana. Závažný násilný čin na žďárské škole. *Policie České republiky* [online]. 2014 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zavazny-nasilny-cin-na-zdarske-skole.aspx>

⁶⁵ Ve Žďáru vraždila duševně nemocná, která už útočila. Svobodu jí dal soud. *IDnes* [online]. 2014 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostava/zpravy/ve-zdaru-vrazdila-zena-ktera-utocila-uz-v-havirove-soud-zmenil-lecbu.A141014_132604_ostava-zpravy_jog

⁶⁶ Opatření MŠMT k bezpečnosti na školách po Žďárské tragédii. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/smutne-vyroci-zdarske-tragedie-a-opatreni-msmt-k-bezpecnosti>

její přičetnosti. Pro nebezpečí, které představuje pro společnost, byla umístěna do detenčního ústavu, kde přetrvává dodnes.⁶⁷

Ředitelka školy potvrdila, že škola byla již před incidentem dostatečně zabezpečena, ale po události byla provedena další opatření. Posílili dozory a zavedli čipy na místech, kde ještě nebyly. Vstup do budovy je nyní možný pouze pomocí čipu, návštěvníci se musí hlásit na recepci a zapisují se. V oblasti šaten, kde došlo k útoku, byly také posíleny dozory, aby se zabránilo neoprávněnému vstupu osob s dětmi. Po tragické události ve Žďáře nad Sázavou provedly tamní školky a školy zřizované městem významná opatření ke zlepšení svého zabezpečení, i když některé z nich již měly v té době vstup na čipové karty. Mluvčí radnice uvedl, že po tragédii mají všechny základní školy vstup na čipy a před osmou hodinou dozor. Cizím osobám je dovolen vstup pouze pomocí zvonku, kde je kamera, a mají doprovod po budově. Žáci se také účastnili školení, jak se při útocích chovat.⁶⁸

Ohrožování ve škole v Kralovicích

Na začátku listopadu v roce 2016 si s sebou patnáctiletý žák střední školy přinesl airsoftovou zbraň a dva nože. Pistoli si nechal na toaletách, kam během poslední vyučovací hodiny odešel. Po návratu do třídy se zbraní v ruce a s výkřikem „*Allahu Akbar*“ ohrožoval pedagožku. Žákův čin měl působit jako vtip a většina třídy o něm měla být předem informována samotným mladíkem. Zbraně byly studentovi, který po svém jednání podstoupil i psychiatrické vyšetření, zabaveny policií, která následně provedla domovní prohlídku v jeho bydlišti.⁶⁹

⁶⁷ MARTÍNEK, Roman. Žďárská vražedkyně Orlová: dál v detenci. Nechal jsem se zvíkat, šokoval lékař. *Žďárský deník.cz* [online]. 2023 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://zdarsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vrazedkyne-obarbor-orlova-zdar-soud-detence-sokoval-ekar-20230912.html>

⁶⁸ BÁRTA, Jiří. Před pěti lety útočnice zabila studenta u šaten, jeho otec cítí zlost. *IDnes* [online]. 2019 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vyroci-utok-skola-vrazda-petr-vejvoda-zdar-nad-sazavou-barbora-orlova-nuz-vyjednavac-vysocina-polici.A191014_507857_jihlava-zpravy_mv

⁶⁹ POŠTOLKA, Jakub. Žák na škole v Kralovicích vběhl do třídy se zbraní v ruce, hrozí mu vyhazov. *Deník.cz* [online]. 2016 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/zak-na-skole-v-kralovich-vbehl-do-tridy-se-zbrani-v-ruce-hrozi-mu-vyhazov-20161108.html>

Napadení studentky v Plzni

8. února 2018 došlo k fyzickému napadení studentky na střední škole v Plzni. Jednadvacetiletý muž za studentkou přišel v čase přestávky a o několik chvil déle na ni zaútočil. Tento čin se sice vymyká z běžných útoků, neboť byla napadena pouze jedna studentka, a to z osobních důvodů, nicméně je v této práci zahrnut, protože šlo o cizího člověka, který se bez větších problémů dostal do prostor školy.⁷⁰

Útok mačetou v Praze

Útok na středním odborném učilišti v Praze Michli byl spáchán 31. března 2022. Devatenáctiletý žák k útoku na pedagoga využil mačety. Incident se odehrál v učitelském kabinetu během přestávky mezi vyučovacími hodinami ve čtvrtém patře školy. I přes snahy policistů a záchranářů o resuscitaci zraněný pedagog na místě podlehl vážným poraněním. Podle vyjádření ředitele školy byl motivem útoku spor vyplývající ze studijní neúspěšnosti studenta, který byl hodnocen nedostatečně. Pachatel uprchl, avšak byl zadržen po hodinovém pátrání, do něžž byly zapojeny stovky lidí i vrtulník policie. Během události bylo ve škole přítomno přibližně sto padesát studentů, kteří byli následně evakuováni policisty. Byl pro ně vytvořen bezpečný prostor za školou, kde zároveň probíhala péče o jejich psychický stav.⁷¹

V závěrech České školní inspekce, konkrétně inspekční zprávy z roku 2020, která se týkala této školy, bylo shledáno za nedostatečné řízení činnosti výchovného poradce a školního metodika prevence, v souvislosti se žáky ohroženými školní neúspěšností, spojené s absencí strategie pro předcházení této neúspěšnosti.⁷²

Česká školní inspekce prováděla šetření i po proběhlém útoku. Ve zprávě uvádí, že zmiňovaný žák dostal v předešlém roce pochvalu za výborné studijní

⁷⁰ BÍLÁ, Valentýna. Za útok na těhotnou dívku ve škole agresor trestán nebude, stáhla oznámení. *IDnes* [online]. 2018 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/utocnik-napadeni-studentka-plzen-skola-tehotna-stahla-oznameni-agresor.A180704_142237_plzen-zpravy_vb

⁷¹ Učitel v Praze zemřel po útoku mačetou. Podle ředitele školy žák zabíjel kvůli jediné známce. *ČT24* [online]. 2022 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/ucitel-v-praze-zemrel-po-utoku-macetou-podle-reditele-skoly-zak-zabijel-kvuli-jedine-znamce-22217>

⁷² ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Inspekční zpráva: Čj. ČŠIA-892/20-A* [PDF]. 2020.

výsledky, následně se ale jeho prospěch výrazně zhoršil. Dle inspektorů se tímto problémem žádný z pedagogů nezabýval a neposkytl mu určitou podporu. Ředitel školy proti tomu ale namítal, že sám žák žádnou pomoc, kterou škola poskytuje například skrze doučování, nevyužil, a že ze strany školy se útoku nedalo předejít.⁷³

Napadení ve škole v České Třebové

I na základní škole v Ústecké ulici v České Třebové, která bude hodnocena v následujících částech práce, došlo v minulosti k narušení bezpečnosti. Konkrétně incident proběhl 19. ledna 2023, kdy žák sedmé třídy zranil nožem jiného žáka. Jelikož na výzvu bylo reagováno záchrannou zdravotnickou službou jako na napadení, na místo byly povolány dvě posádky záchranné služby, nicméně zranění nebylo vážné a jednalo se pouze o jednoho chlapce.⁷⁴

Podle ředitelky základní školy Česká školní inspekce doporučila po napadení zvýšit dozor v prostorách školy, zejména v prostorech šaten a chodby. Škola opatření implementovala a dozor provádí dvě osoby.⁷⁵

Útok na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

K dodnes nejtragičtějšimu útoku v historii České republiky došlo těsně před Vánoci v Praze na Univerzitě Karlově. Dne 21. prosince 2023 vnikl student, který byl legálním držitelem několika zbraní, do budovy a zahájil střelbu. Chvíli se pohyboval po budově, pak se dostal na střechu fakulty a tam následně sám sebe zastřelil. Následkem střelby zemřelo 15 osob včetně útočníka a 25 osob bylo zraněno.

Chvíli po poledni policisté zjistili, že dvacetičtyřletý muž, se kterým mohl být spojen nález mrtvoly v obci Houstoň, odjel do Prahy s úmyslem spáchat sebevraždu. Odpoledne obdržela policie informace o podezřelém, který měl plánovanou přednášku v budově na Celetné ulici. V reakci na to byla evakuována tato budova, avšak střelba nakonec proběhla jinde. Evakuaci policie ukončila ve

⁷³ MAČÍ, Josef. *Vražda mačetou ve škole. Školní inspekce popsala, co útoku předcházelo* [online]. 2022 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vrazda-macetou-ve-skole-skolni-inspekce-popsala-co-utoku-predchazelo-217579>

⁷⁴ Hoch ve škole v České Třebové zranil spolužáka nožem, incident šetří policie. *IDnes* [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/ceska-trebova-zraneni-zaci-skola-nuz-policie.A230119_160656_pardubice-zpravy_pp

⁷⁵ Rozhovor s ředitelkou Základní školy Česká Třebová, Ústecká ulice

14:22 hod. Poté pátrali po muži dál a už ve 14:59 hod. získali první informaci o probíhající střelbě v prostorech filozofické fakulty na Palachově náměstí. V 15:20 hod. následovala informace o střelci bez známek života. Celá budova zmiňované fakulty byla evakuována v 17:15 hod.⁷⁶

První policejní hlídky dorazily na místo střelby do pěti minut od přijetí informace. Následoval zásah v budově s prvotním cílem vyhledat útočníka, eliminovat ho nebo upoutat jeho pozornost tak, aby se nesoustředil na civilisty. Nevýhodou na straně policistů byla skutečnost, že se v prostorách budovy nikdy nenacházeli, a proto se hůře orientovali. Jelikož se útočník dostal až na střechu filozofické fakulty, a ohrožoval proto i okolí budovy, zásah policie proti mladíkovi musel probíhat jak ve vnitřních prostorách, tak i vně školy.⁷⁷

V prvních chvílích probíhala nekoordinovaná evakuace osob policisty, kteří osoby nacházející se uvnitř budovy informovali o tom, že mají neprodleně opustit prostor. Při postupném prohledávání objektu zevnitř policie zjistila, že se střílelo ve čtvrtém patře a následně, že je pachatel na střeše. Část policistů tak začala s ošetřováním zraněných a většina se dál věnovala eliminaci aktivního střelce. Až po odstranění hrozícího nebezpečí mohla započít koordinovaná evakuace osob zabarikádovaných v místnostech fakulty a jejich přemístění ke zdravotníkům. Ředitel pražské policie uvedl, že studenti prokázali jejich obeznamení se s tím, jak by se měli v takových situacích zachovat, tedy utéct, skrýt se a zabarikádovat. Policejní prezident považuje v tomto případě za problematický aspekt krizovou komunikaci, jelikož policisté nebyli v kontaktu s vedením fakulty, pouze s jejími zaměstnanci.⁷⁸

Krátce po útoku Univerzita Karlova vydala vyjádření, ve kterém popisuje, jak bude nadále přistupovat k bezpečnosti a obnově akademického života.

⁷⁶ Střelba na pražské filozofické fakultě má čtrnáct obětí, 25 lidí je zraněných. ČT24 [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/sledujte-policejni-prezident-a-ministr-vnitra-ke-strelbe-na-karlove-univerzite-344375>

⁷⁷ PODLEŠÁK, Václav. Policie zveřejnila detaily událostí kolem střelby na filozofické fakultě. ČT24 [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/police-zverejnila-detaily-udalosti-kolem-strelby-na-filozoficke-fakulte-344402>

⁷⁸ HOLAKOVSKÝ, Milan. Šlo střelce na fakultě zasáhnout? Policie zveřejnila dosud utajované podrobnosti. *Pražský deník.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-strelba-na-fakulte-police-vyjadreni.html

Zároveň byl schválen přepracovaný bezpečnostní plán. Tento plán klade důraz na následující priority:

- Zvýšení schopnosti správné reakce v krizových situacích.
- Zavedení efektivního systému varování s využitím technologie pro rychlé šíření informací.
- Úpravy budov směřující k zvýšení bezpečnosti, zejména se zaměřením na postupy lockdownu a přípravu krizových balíčků.
- Zlepšení koordinace po incidentech.
- Rozšíření podpory v oblasti psychologického poradenství.

Univerzita Karlova se rozhodla nevyužívat bezpečnostní rámy, rentgeny a autorizační systémy vstupu pro kontrolu zbraní, a to z důvodu personálních kapacit a omezení v provozu. Namísto toho se zaměří na implementaci opatření, jako je zlepšení evakuace, doplnění vybavení pro zvládání krizových situací, školení zaměstnanců i studentů nebo zavedení komunikačního systému pro promptní šíření varování, která jsou účinnější a více respektují univerzitní kulturu. Hned 12. února 2024 proběhlo první školení personálu.⁷⁹

4.2 Útoky v zahraničí

Tato kapitola je zaměřena na útoky na školách, které bohužel nejsou ojedinělým jevem v celém světě. V historii bylo zaznamenáno již několik případů takových incidentů, a přestože by bylo možné zmínit celou řadu, uvedené zde budou pouze vybrané příklady z Evropy, při nichž došlo k obětem na životech.

Střelba ve škole ve Finsku

23. září 2008 bylo smutným dnem pro střední školu v Kauhajoki, i pro celé Finsko. Student, kterému bylo 22 let, zastřelil 10 žáků a zranil další osoby. Do areálu školy vnikl s lyžařskou maskou na hlavě, zároveň nesl velkou tašku a automatickou zbraň. Když ukončil střelbu, vážně se zranil s úmyslem spáchat sebevraždu. Byl převezen do nemocnice, kde ale zraněním podlehl.

⁷⁹ Obnova akademického života na FF UK: Bezpečnost. *Filozofická fakulta Univerzita Karlova* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/fakulta/obnova-ff-uk-informace-psychosocialni-podpora/>

Pouze den před tímto incidentem byl mladík vyšetřován policií z důvodu uveřejnění několika videoklipů na sociální síti. Obsahem byly hrozby smrti a prezentování jeho osoby, jak střílí z pistole na střelnici. Přestože prošel výslechem, tak nebyl považován za nebezpečného. Policie ho propustila a nebyl mu odebrán ani zbrojní průkaz.⁸⁰

Tento incident, ve Finsku druhý za roky 2007 a 2008, vyvolal diskuzi o zákoně o držení zbraní. V návaznosti na to v roce 2011 začal platit nový zpřísněný zákon, který zvedl věkovou hranici pro oprávněného držitele zbraně na dvacet let. Dalším pravidlem je povinnost doložit, že je aktivním sportovním nebo loveckým střelcem. Zbrojní průkaz je platný po dobu pěti let. Ve Finsku je držení zbraní poměrně obvyklým jevem, právě kvůli lovu nebo sportovní střelbě.⁸¹

Útok v Německu

Dalším tragickým incidentem, tentokrát v Německu, se stal útok na střední škole ve Winnendenu nedaleko Stuttgartu. 11. března 2009 sedmnáctiletý bývalý student postřílel a zabil 15 osob a další zranil. Oběti byli tři pedagogové a deset žáků.

Maskovaný muž vnikl do školy, kde bezmyšlenkovitě střílel okolo sebe. Když na místo dorazila policie, varovala studenty, aby se uzavřeli ve třídách a schovali se. Následně pachatel z místa uprchl. Dopaden byl až o 40 kilometrů dále, kde několik výstřelů namířil také na policisty. Ti útočníka postřelili, nicméně krátce na to sám spáchal sebevraždu. Střelnou zbraň si mladík opatřil od rodičů, kteří jich legálně vlastnili osmnáct.

Již v roce 2002 došlo v Německu k podobnému útoku na gymnázium. Po této tragické události nastala změna zákona o držení zbraní, stejně jako ve Finsku.

⁸⁰ Masakr ve Finsku: Student v Kauhajoki postřílel 10 spolužáků a spáchal sebevraždu. ČT24 [online]. 2008 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/masakr-ve-finsku-student-v-kauhajoki-postrilel-10-spoluzaku-a-spachal-sebevrazdu-159471>

⁸¹ VITÁK, Václav. Střelnou zbraň až od 20 let, řekli Finové po masakrech. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/strelnou-zbran-az-od-20-let-rekli-finove-po-masakrech/r~i:article:703883/>

Novinkou bylo zvýšení věkové hranice za účelem omezení vlastnictví střelných zbraní a zavedení medicínsko-psychologických testů.⁸²

Útok ve Švédsku

K tomuto útoku došlo ve švédské škole ve městě Trollhättan 22. října 2015, kdy muž s maskou ve věku 21 let vnikl do areálu školy. Měl u sebe meč a tím začal ohrožovat studenty a pedagogy. Během útoku zabil jednoho učitele, dalšího těžce zranil, stejně jako ještě dva žáky. Jeden z těchto studentů následně podlehl svým zraněním v nemocnici. Útočník byl postřelen policisty, kteří proti němu zasahovali. Nakonec i tento pachatel ve zdravotnickém zařízení zemřel.

Bezpečnostní otázky ve škole byly diskutovány již dříve. Problémem zde byl bezkontaktní a nehlídaný vstup do bufetu, který slouží jako průchod do školní jídelny a dalších oblastí školy. Útočník byl postřelen právě ve stravovacím zařízení odkud do budovy školy nejspíše pronikl.⁸³

Muž pocházel ze zmiňovaného města, nicméně se školou, kterou si pro útok zvolil, tento fakt neměl žádnou spojitost. Podle místní policie jednal útočník z důvodu rasové nenávisti, což vyplývá i z etnického původu jím napadených osob a z vybrané školy, do které dochází spousta dětí z rodin přistěhovalců. I Švédsko patří k zemím, kde panuje poměrně klidné školské prostředí a tento útok byl do této doby druhým za posledních dvacet let.⁸⁴

Střelba a exploze ve škole na Krymu

17. října 2018 ve městě Kerč na anektovaném Krymu ozbrojený útočník, nejspíše mstící se za neopětovanou lásku, provedl smrtící útok na střední škole, při kterém zahynulo 19 lidí a dalších více než padesát bylo zraněno, z toho 16 ve vážném stavu. Pachatel, který použil podomácku vyrobenou výbušninu a střelnou zbraň, střílel do lidí a odpálil nálož ve školní jídelně. Po svém útoku spáchal

⁸² Šílený střelec z německé školy zabil 15 lidí, sám je po smrti. ČT24 [online]. 2009 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/sileny-strelec-z-nemecke-skoly-zabil-15-lidi-sam-je-po-smrti-173529>

⁸³ Mrtví a zranění po řádění maskovaného muže s mečem ve švédské škole. ČT24 [online]. 2015 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/mrtvi-a-zraneni-po-radeni-maskovaneho-muze-s-mecem-ve-svedske-skole-125395>

⁸⁴ Atentátníka ze švédského Trollhättanu vedly k vraždám rasistické motivy. ČT24 [online]. 2015 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/atentatnika-ze-svedskeho-trollhaettanu-vedly-k-vrazdam-rasisticke-motivy-125633>

sebevraždu. Policie našla v jeho osobních věcech další výbušné zařízení, které následně zneškodnila. Případ byl zpočátku uvažován jako teroristický útok.

Student, který studoval ve čtvrtém ročníku, ponechal ve stravovacím zařízení batoh chvíli před výbuchem. Už dříve se chlubil před ostatními svými pokusy s výbušninami. Útočník zpočátku střílel v učebnách z brokovnice, až poté byla odpálena bomba, která obsahovala spoustu šroubů a hřebíků. Po útoku byly evakuovány také další školy v zmiňovaném městě. Od začátku roku 2018 byl tento incident již šestým v řadě v ruských školách, přičemž ve dvou případech šlo o střelbu.⁸⁵

Útok na základní škole na Slovensku

I v sousedním Slovensku již došlo k podobným hrůzným incidentům jako ve spoustě států světa. Dne 11. června 2020 došlo na základní škole ve městě Vrútky k tragickému útoku, kdy bývalý žák nožem napadl ostatní žáky a učitele. V důsledku útoku zahynul zástupce ředitelky a další čtyři osoby, včetně dvou dětí, utrpěly zranění. Útočníka, který se z místa snažil utéct, se policii podařilo zastavit a zneškodnit nedaleko jeho bydliště, když byl zastřelen.

Dvacetidvouletý muž nejprve prorazil zamknuté dveře školy a pronikl dovnitř, kde byl konfrontován zástupcem ředitelky, který se ho snažil zastavit. Utrpěl od útočníka vážná zranění a později jim podlehl. Mladík dál pokračoval do nejbližší třídy, ve které napadl pedagožku a dva žáky. Následně se dal na útěk.⁸⁶

Střelba na ruských školách

V letech 2021 a 2022 se v Rusku uskutečnily dva tragické útoky s velkým počtem obětí. První incident se odehrál 11. května 2021 v ruské Kazani. Devatenáctiletý útočník se zbraní, který byl bývalým žákem dotčené školy, zastřelil 9 osob, z toho bylo sedm žáků, jedna pedagožka a jedna zaměstnankyně školy. Dalších 21 lidí bylo zraněno. Aktivního střelce po jeho činu zadržela policie. Své stoupence vyzýval na sociálních sítích ke střílení lidí jen pár dnů před vniknutím

⁸⁵ Mladík zavraždil na Krymu dvě desítky studentů, zřejmě ze zhrzené lásky. *IDnes* [online]. 2018 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/krym-vybuch-plynu-kercskola.A181017_115826_zahranicni_kha

⁸⁶ HAVLICKÁ, Kateřina. Na slovenské základní škole zabíjel její bývalý žák. Policie ho zastřelila. *IDnes* [online]. 2020 [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-utok-zakladni-skola-vrutky.A200611_111712_zahranicni_kha

do školy. Při útoku bylo využito specifické tlačítko, skrze které lze přivolat okamžitou pomoc ve chvíli hrozícího nebezpečí. I po tomto incidentu byla v řešení legislativa řešící držení zbraní, konkrétně její zpřísnění, které požadoval prezident Ruska.⁸⁷

Dne 26. září 2022 proběhla v Rusku další střelba ve škole. Tentokrát se jednalo o město Iževsk, kde třicetičtyřletý útočník vnikl do školy se dvěma pistolemi, k jejichž držení nebyl legálně oprávněn. V důsledku střelby zemřelo sedmnáct osob, z čehož jedenáct bylo žáků. Muž, jakožto bývalý student této školy, byl oblečen v kukle a tričku s nacistickými symboly. Střelec, který trpěl psychickou nemocí, nakonec sám sebe zastřelil.⁸⁸

Útok na škole v Srbsku

Velmi ojedinělým se stal útok na srbské škole, kde teprve třináctiletý hoch se zbraní zabil devět osob. 3. května 2023 přišel student ráno do vzdělávacího zařízení v Bělehradě a okamžitě použil zbraň proti tamnímu členovi ochranky. Následně pokračoval do třídy, kde nejprve vystřelil na pedagožku a poté provedl náhodnou střelbu do řad ostatních studentů. Pistoli si útočník opatřil od svého otce, přičemž v jeho batohu byly nalezeny ještě čtyři Molotovovy koktejly. Otec byl legálním držitelem zbraně, nicméně ji přechovával v rozporu s předpisy. Plán pro svůj útok, ve kterém nechyběl seznam studentů, na které chtěl střílet, připravoval podle policie zhruba měsíc. Vzhledem k jeho trestní neodpovědnosti byli zatčeni oba jeho rodiče a chlapec byl umístěn na neuropsychiatrickou kliniku.⁸⁹

4.3 Zhodnocení dosavadních útoků

Při shrnutí všech poznatků z výše zmiňovaných útoků je zřejmé, že k násilným útokům a útokům aktivních střelců ve školách dochází ve značném počtu států v celém světě, nehledě na místní legislativu a bezpečnostní opatření.

⁸⁷ Při střelbě ve škole v ruské Kazani zemřelo devět lidí, útočník byl zadržen. ČT24 [online]. 2021 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/pri-strelbe-ve-skole-v-ruske-kazani-zemrelo-devet-lidi-utocnik-byl-zadrzen-35010>

⁸⁸ Útočník střílel ve škole v ruském Iževsku. Zemřelo sedmnáct lidí. ČT24 [online]. 2022 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/utocnik-strilel-ve-skole-v-ruskem-izevsku-zemrelo-sedmnact-lidi-15576>

⁸⁹ Ve škole v Bělehradě střílel student. Zabil osm dětí a člena ochranky. IDnes [online]. 2023 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/srbsko-belehrad-strelba-skola-mrtvi-student-ctrnnastilety.A230503_113833_zahranicni_bro

Jeden z hlavních faktorů, které mohou tuto situaci ovlivňovat, je mediální pokrytí těchto událostí, jež může posloužit jako podnět pro potenciální následovníky.

Nejčastějším typem útoku na školách je útok provedený studentem té konkrétní školy, a to jak pomocí chladných, tak střelných zbraní. Útoky, za nimiž stojí osoba mimo školní komunitu, jsou méně běžné. Z velké části jsou motivem těchto jedinců osobní problémy a nestabilní mentální zdraví. V České republice nedochází k tak velkým obětem na životech (vyjma jednoho případu), jako v některých jiných státech, například v Rusku.

Bezpečnostní opatření se na školách případ od případu liší, ale ani dostatečné zabezpečení stoprocentně nezaručuje, že k útoku na škole nedojde. Významným směrem, kterým by se školní instituce měly ubírat, je zaměření na prevenci násilných incidentů a na vytvoření co nejefektivnějších reakčních mechanismů v případě, že by k útoku přeci jen došlo. Avšak analýza minulých případů ukazuje, že mnohé školy přistupují k těmto opatřením až v reakci na konkrétní tragédii, a ne na základě preventivních opatření v předstihu.

Častou reakcí států po takových incidentech bývá přehodnocení právních předpisů týkajících se držení zbraní, a to s cílem případně zpřísnit daná pravidla. Nicméně ani to nevyklučuje opatření zbraně nelegální cestou. Zároveň se v několika případech ukázalo, že stravovací zařízení s veřejným přístupem a nedostatečně monitorovanými vstupy mohou být potenciálně zranitelnými místy v rámci celkového systému bezpečnosti.

5. KVALITATIVNÍ VÝZKUM – ŘÍZENÉ POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY

V této části diplomové práce bylo jedním z cílů zjistit úroveň připravenosti vybraných škol na útoky formou řízených polostrukturovaných rozhovorů. Tato úroveň připravenosti bude vyhodnocována na základě jejich zabezpečení a preventivních opatření. Následně budou vyvozena doporučení a opatření k optimalizaci stávajícího stavu. Přepisy těchto rozhovorů jsou k dispozici v přílohách č. 1 a č. 2.

5.1 Metodologie

Pro rozhovory s představiteli škol byly vybráni dva respondenti, ředitelé základní školy a gymnázia v České Třebové. Dotazovaní respondenti byli osloveni formou elektronické pošty a následný rozhovor byl veden osobně. Z rozhovorů byl pořízen audiozáznam, jehož pořízení respondenti odsouhlasili.

Důvodem pro zvolení těchto konkrétních vzdělávacích zařízení bylo to, že autorka práce pochází z města Česká Třebová, přičemž Gymnázium Česká Třebová sama navštěvovala. Zvolení jedné základní a jedné střední školy vycházelo z potřeby ověřit, zda bude úroveň připravenosti na útok rozdílná v případě různých zřizovatelů.

Scénář pro řízené polostrukturované rozhovory obsahoval celkem 24 otázek. Otázky byly zaměřeny na čtyři oblasti: na plány a postupy škol, na technická bezpečnostní opatření, na školení a cvičení a na hodnocení. Cílem využití metody řízeného polostrukturovaného rozhovoru je poskytnutí komplexního přehledu o stavu bezpečnosti na zmiňovaných školách a o jejich připravenosti na násilné útoky a útoky aktivních střelců.

5.2 Výzkumné předpoklady

Výzkumným předpokladem v tomto případě je, že úroveň připravenosti škol na útok se nebude výrazně lišit mezi základní a střední školou v rámci jednoho města. Dále autorka předpokládá poměrně nízkou úroveň zabezpečení zkoumaných škol, a to jak v oblasti technických bezpečnostních opatření, tak v oblasti školení a cvičení. Naopak je očekávána vyšší úroveň připravenosti v oblasti zpracované plánovací dokumentace sloužící k tomuto účelu.

5.3 Vyhodnocení řízených polostrukturovaných rozhovorů

Tato část je věnována samotnému vyhodnocení pořádaných rozhovorů, a tím tedy zjištění skutečného stavu zabezpečení a připravenosti škol čelit násilným útokům. Na základě vyhodnocení bude možné potvrdit či vyvrátit výzkumné předpoklady, shrnout hlavní myšlenky a identifikovat problémy, z kterých budou následně vyvozeny návrhy a doporučení na optimalizaci stávajícího stavu v následující podkapitole.

Co se týče první oblasti pokládaných otázek (oblast zaměřena na plány a postupy škol), u střední školy lze sledovat podstatně vyšší úroveň připravenosti v oblasti plánovací dokumentace než u základní školy. Základní škola pracuje pouze s minimálním standardem bezpečnosti, který řeší nezbytná bezpečnostní opatření, od kterých by se škola neměla odchýlit. Oproti tomu má střední škola jakožto měkký cíl vypracovaný bezpečnostní plán, do kterého měla autorka možnost nahlédnout, a kterému předcházelo i vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle. V rámci bezpečnostního plánu jsou tak pro střední školu stanoveny postupy nejen pro evakuaci, ale také pro uzamčení se v budově a invakuaci (viz příloha č. 2). S dokumentací jsou v obou případech seznamování primárně zaměstnanci, studenti pouze okrajově v rámci obecného poučení o bezpečnosti ve škole. Nejčastější formou spolupráce s místními orgány je kooperace s městskou policií.

Druhá oblast otázek pro respondenty byla zaměřena na technická bezpečnostní opatření. U základní školy je velkou nevýhodou rozdělení jejího areálu na dvě části předělené silniční komunikací a existence více budov školy (viz příloha č. 1). Z toho vyplývá, že celý areál nelze komplexně oplotit. Střední škola má v tomto ohledu výhodnější uspořádání. Co se týče zpřístupnění vnitřních prostor veřejnosti a zabezpečení vchodů, se obě školy shodují. Uzamknutí tříd je možností pouze pro střední školu, nicméně ve většině případů klíče nejsou dostupné. Problémem u obou vzdělávacích zařízení je, že cizí osoby jsou do budovy vpuštěny pouze po verbálním ohlášení skrze komunikační zařízení (výjimkou je jedna budova základní školy – viz příloha č. 1), dále tyto návštěvníky nikdo nekontroluje a v prostorech školy se mohou pohybovat samostatně. Jiná technická zabezpečení se u vchodů nevyskytují. Základní škola má velmi slabé

místo v systému varování před mimořádnou událostí, jelikož zde není stanoven žádný způsob, kterým by bylo možné informace předávat (viz příloha č. 1). Oproti tomu, i přes to, že střední škola má upozorňování na hrozící incidenty vyřešené, zvažuje zavedení dalšího způsobu.

Pravidelná školení pro zaměstnance zaměřená na násilné útoky a útoky aktivních střelců se ani na jedné škole nekonají. Některé informace jsou získávány jen v rámci obecných ročních školení. Rozpoznání varovných signálů násilného chování u studentů se zaměstnanci škol také neučí. Střední škola má v rámci této prevence školního psychologa (viz příloha č. 2). Cvičení, která by ověřovala správnou reakci na útočníka se taktéž neorganizují na žádné ze škol.

Z odpovědí obou ředitelů plyne, že zavádění nových bezpečnostních opatření závisí především na financích. Střední škola vstoupila do neinvestičního dotačního programu pro zpracování bezpečnostní dokumentace s cílem účasti v další fázi dotačního programu, tedy investičního, který měl poskytnout finanční prostředky na pořízení technického zabezpečení (viz příloha č. 2). Tento úkol vycházející z Konceptce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 ale nebyl dokončen, jak již bylo zmiňováno v teoretické části práce, a tak střední škola na další technická opatření neměla dostatek financí. Oba respondenti jsou toho názoru, že inovace bezpečnostních opatření přichází až v momentu, kdy už k nějakému incidentu došlo. Co se týče pravidelného vyhodnocování účinnosti stávajících bezpečnostních opatření, školy tento krok neprovádějí.

Z těchto výše zmiňovaných poznatků vyplývá, že celková úroveň připravenosti střední školy na útok je vyšší než u školy základní, i když se obě vzdělávací zařízení nacházejí ve stejném městě. Výzkumný předpoklad, že úroveň bude srovnatelná se tedy nepotvrdil. Úroveň zabezpečení v oblasti technických bezpečnostních opatření i v oblasti školení a cvičení je poměrně nízká, jak bylo předpokládáno. Připravenost v oblasti zpracované plánovací dokumentace převyšuje na straně střední školy, nicméně škola základní má tuto součást připravenosti na útok srovnatelný s ostatními zkoumanými oblastmi. Poslední výzkumný předpoklad byl proto naplněn jen z části.

5.4 Návrhy a doporučení na optimalizaci stávajícího stavu

Z předchozího vyhodnocení řízených polostrukturovaných rozhovorů lze usoudit, že připravenost škol na útok a jejich ochrana není příliš vysoká. Pro zlepšení aktuálního stavu bezpečnosti za tímto účelem by bylo vhodné přijmout některá další opatření, aby se v co největší možné míře útoku dalo předejít, a pokud by útoku zabráněno nebylo, aby byly na co nejnižší možnou úroveň minimalizovány nežádoucí dopady.

Co se týče základní školy, zde je klíčovým problémem nedostatečnost plánovací dokumentace a úplná absence systému okamžitého varování a informování o incidentu. Velmi přínosné by proto bylo, aby si škola nechala vyhotovit vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle nebo bezpečnostní audit, s cílem zjistit možné způsoby útoků, jejich pravděpodobnost a dopady s následnou celkovou mírou ohroženosti. Na základě toho by měl být sestaven bezpečnostní plán pro konkrétní potřeby školy. Stanovením bezpečnostních procedur s dovedností je aplikovat, je možné zajistit efektivní reakci na útok a minimalizovat ztráty na životech. S tím souvisí i nezajištěný způsob varování na základní škole. Zde je nutné při nejmenším zajistit funkčnost školního rozhlasu, a pokud to není možné, stanovit bez prodlení jiný způsob varování. Efektivním způsobem v dnešní moderní společnosti by byla implementace mobilních aplikací pro rychlé varování a informování zainteresovaných stran, čímž by se zvýšila schopnost reakce a koordinace. Informování by byli nejen žáci, pedagogové a rodiče, ale i záchranné složky, přičemž zpráva by zahrnovala okamžité oznámení a bezpečnostní pokyny.

Následující nedostatky se týkají již obou škol. Jedním z problémů je nedostatečná obeznámenost studentů s postupy v případech hrozícího nebezpečí. S touto problematikou by bylo dobré je seznamovat preventivně, protože i žáci mají svou úlohu v bezpečnostních procedurách a měli by přesně vědět, jak se zachovat. Na základě toho by se jednou ročně mohla ve školách organizovat školení s odborníky, kteří by studentům vše potřebné vysvětlili s ohledem na jejich mravní vyspělost. Velkým přínosem je v tomto případě seznámení studentů s metodou „Uteč, schovej se, boj“. Navazovat na to by měla i cvičení, jelikož pouze teoretická znalost není natolik efektivní. S tím samozřejmě

souvisí i školení pro pedagogy a zaměstnance, protože mají odpovědnost za žáky a jejich koordinaci. Co se týče vpouštění cizích osob do objektu, zde by bylo doporučením mít u vchodu nainstalovány kamery, pro tyto návštěvníky vždy dojít ke dveřím a doprovázet je po celou dobu ve vnitřních prostorech. Neměli by se zde samovolně pohybovat. Zároveň by měli být stanoveny návštěvní hodiny, aby byl tento proces organizovaný. Pro zabezpečení neoprávněného vniku cizí osoby se studenty by se dalo předejít zřízením vrátnice, jejíž personál by tyto osoby zastavoval a kontroloval. Dalším návrhem z této oblasti je stanovení odlišného vchodu pro návštěvníky, čímž by se lépe monitoroval neoprávněný vstup se studenty.

Jak vyplývá z předchozí analýzy dosavadních útoků nejen v České republice, běžně dochází k páchání těchto incidentů z řad studentů. Pouhá ochrana před vnější hrozbou komplexní připravenost na útok nezajistí, proto je tedy nutné zaměřit se i na prevenci uvnitř organizace. V tomto ohledu je obecným návrhem, nejen pro hodnocené školy, zaměřit se na lepší komunikaci vzdělávacích zařízení s rodiči, protože ti většinou znají svoje děti nejlépe, a mohli by tak rozpoznat a reagovat na varovné signály násilného chování svých potomků. Prostřednictvím školy by pak dětem byla poskytnuta náležitá pomoc. V této oblasti je efektivní volbou i školní psycholog, který s žáky pracuje a může vedení školy upozornit na hrozící problém. Touto preventivní cestou lze shledávat největší přínos v zabránění studentům plánovat a páchat tyto masové útoky.

Mezi další inovativní návrhy, které by bylo možné obecně implementovat do systému zabezpečení, patří například zřízení moderních technologií pro sledování chování ve školách pomocí kamer a senzorů. Umělá inteligence by mohla analyzovat neobvyklé vzory chování a identifikovat potenciální rizika. Dále využití biometrie, jako jsou otisky prstů nebo rozpoznávání obličeje, může zlepšit kontrolu přístupu a ochranu školních prostor. Nebo například školení prostřednictvím virtuální reality, která může poskytovat realistická prostředí pro školní cvičení na případné krizové situace, což pomáhá studentům a personálu lépe reagovat na nebezpečné situace. Všechny tyto návrhy jsou ale poměrně finančně náročné, přičemž právě finance jsou podstatným problémem v implementaci jakýchkoli nových bezpečnostních opatření.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se věnovala ochraně měkkých cílů s důrazem na školy a školská zařízení. V teoretické rovině byly popsány základní pojmy, které se této problematice týkají, za účelem snazší orientace v práci. Dále byla část práce věnována obecnému základu ochrany měkkých cílů, na který navazovalo zdůraznění specifik škol jako jednoho z druhů měkkých cílů. Byl zde také představen stav zajišťování bezpečnosti na školách po tragickém útoku ve Žďáru nad Sázavou a bezpečnostní opatření, která by školy měly implementovat. V souvislosti s tím je vysvětlena metoda „Utíkej, schovej se, bojuj“, jako důležitá strategie reakcí, kterou by nejen studenti ve školách měly znát. Praktická část byla věnována analýze reálných případů útoků na školy a cestou řízených polostrukturovaných rozhovorů s dvěma respondenty byla zjišťována úroveň připravenosti vybraných škol na útok.

Jedním z cílů bylo zjistit, k jakým typům útoků nejčastěji ve školním prostředí dochází. Z analýzy nejrůznějších případů z České republiky i ze zahraničí bylo dosaženo závěru, že nejtýpovějším scénářem útoku na škole je čin provedený studentem té dané školní instituce, přičemž mohou být využity jak chladné, tak střelné zbraně. Útoky, kdy pachatel není součástí školní komunity, jsou vzácnější. Většinou jsou motivovány osobními problémy a nestabilitou mentálního zdraví dotyčné osoby.

Hlavním cílem práce pak bylo analyzovat aktuální situaci a slabá místa ochrany měkkých cílů v oblasti školního prostředí, a formulovat návrhy opatření směřujících ke zvýšení úrovně ochrany, minimalizaci rizik a omezení škodlivých dopadů. Tohoto cíle bylo dosaženo jednak zkoumáním závěrů České školní inspekce a Asociace bezpečná škola, které v minulosti prováděly kontroly a ankety reflektující aktuální stav zajišťování bezpečnosti na školách, a jednak vlastním kvalitativním výzkumem formou řízených polostrukturovaných rozhovorů. Ze zjištěných informací bylo dosaženo následujících závěrů. Obecné poznatky o stavu zajišťování bezpečnosti na školách převážně korespondují s aktuální úrovní připravenosti dotazovaných škol na útok. Na zabezpečení škol a jejich bezpečnostní opatření se neklade takový důraz. Po incidentu ve Žďáru nad

Sázavou sice zájem o tuto problematiku vzrostl, nicméně ochrana škol dosud není na takové úrovni, na jaké by vzhledem k důležitosti měla být. Útoky na školách v České republice naštěstí nejsou tak časté a následky tak tragické jako například v zahraničí, ale jediné připravenost a prevence nám může pomoci se proti nim bránit, protože když už k nějakému útoku skutečně dojde, v tu chvíli se již ztrátám těžko zamezí. Z řízených polostrukturovaných rozhovorů vyplynula představa o připravenosti konkrétních dvou škol v České Třebové na podobné útoky, která taktéž nebyla na příliš vysoké úrovni. Byly vyvozeny problémy, které je nutné řešit, a navržena opatření, která mohou pomoci s jejich vyřešením. Následně byla uvedena i další doporučení, která lze zobecnit pro všechny školy a jejich implementace by mohla přispět ke zlepšení celkového stavu připravenosti na útoky ve školách. Zde shledávám jako neúčinnější právě zaměření se na prevenci, která zahrnuje psychologickou pomoc studentům, čímž by se dalo předejít vzniku takových incidentů již od počátku.

Důležité je zajistit, aby samotné školy a jejich zřizovatelé projevíli zájem o tuto problematiku a byli ochotni zvyšovat svou úroveň připravenosti na útoky. Příležitost lze proto spatřovat i v lepší finanční podpoře, která by umožnila implementaci moderních bezpečnostních opatření. Investice do ochrany tohoto typu měkkých cílů představuje nejen preventivní opatření, ale též investici do bezpečného a podpůrného vzdělávacího prostředí pro budoucí generace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. MVČR, 2016.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. Praha: MVČR, 2017.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu*. MVČR, 2013.

Katalogový soubor typové činnosti STČ 14/IZS: AMOK – útok aktivního střelce. Ministerstvo vnitra generální ředitelství HZS ČR, odbor IZS a výkonu služby. Praha, 2014.

APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-427-5.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Základy ochrany měkkých cílů: Metodika*. Praha: MVČR, 2016.

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/21: Peněžní prostředky státu vynakládané na systém ochrany měkkých cílů* [PDF]. 2022.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2018.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Bezpečnostní plán měkkého cíle aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování*. Praha: Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2019.

SLADKÝ, Libor a kolektiv autorů Asociace bezpečná škola. *Bezpečnost školských zařízení: 1. díl – Vyrovnaná řešení, Úvod do problematiky*.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti*. 2015.

Český normalizační institut. *ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Český normalizační institut, 2018.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Bezpečnost ve školách a školských zařízeních*. 2014.

SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A. *Manuál bezpečné školy: bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400*. Karlovy Vary: Asociace bezpečná škola, 2022. ISBN 978-80-908515-2-8.

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Inspekční zpráva: Čj. ČŠIA-892/20-A [PDF]*. 2020.

Zákonná úprava a interní akty řízení

Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*.

Zákon č. 110/1998 Sb., *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky*.

Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*.

Zákon č. 119/2002 Sb., *Zákon o střelných zbraních a střelivu*.

Zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*.

Webové stránky a elektronické zdroje

National Education Systems: Česká republika. *Eurydice* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/ceska-republika>

HRUBÁ, Kateřina. Novinky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví ve školství. *Práce a mzda* [online]. 2017 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/7163/novinky-v-oblasti-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi-ve-skolstvi>

Opatření MŠMT k bezpečnosti na školách po Žďárské tragédii. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2015 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/smutne-vyroci-zdarske-tragedie-a-opatreni-msmt-k-bezpecnosti>

Dokumenty a stanovy. *Asociace bezpečná škola* [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/dokumenty-a-stanovy-2/>

Agrese rodičů a dětí jako bezpečnostní riziko pro školy a výstupy z ankety „Prevence agrese ve školách a školských zařízeních“. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/01/27/agrese-rodicu-a-deti-jako-bezpecnostni-riziko-pro-skoly-a-vystupy-z-ankety-prevence-agrese-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich/>

Výstupy z ankety – Otázky č. 1 až 3. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/01/27/vystupy-z-ankety-otazky-c-1-az-3/>

Výstupy z ankety – Otázky č. 4 a 5. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/02/04/vystupy-z-ankety-otazky-c-4-a-5/>

Výstupy z ankety – Otázky č. 6 a 7. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/02/15/vystupy-z-ankety-otazky-c-6-a-7/>

Výstupy z ankety – Otázky č. 8. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/03/05/vystupy-z-ankety-otazky-c-8/>

Výstupy z ankety – Otázka č. 9. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/04/30/vystupy-z-ankety-otazka-c-9/>

UTEČ, SCHOVEJ SE, BOJUJ, JEN KDYŽ MUSÍŠ. *Asociace bezpečná škola* [online]. 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/2021/11/10/utec-schovej-se-bojuj-jen-kdyz-musis/>

PENC, Ondřej a Ladislav BERÁNEK. Utíkej, schovej se, bojuj! *Policie České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>

Ozbrojený útočník ve škole – Utíkej, schovej se, bojuj! [online]. *Prevence kriminality*. 2019 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/ozbrojeny-utocnik-ve-skole-utikej-schovej-se-bojuj/>.

FBI – Federal Bureau of Investigation, 2020, *Run. Hide. Fight.*, YouTube video. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TeOdxKozra0>

Útoky ve školách: Terčem jsou učitelé, student zemřel poprvé [online]. 2014 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/utoky-ve-skolach-tercem-jsou-ucitele-student-zemrel-poprve/r~86d3f13e538211e4ab650025900fea04/v~sl:10210334c0f0532f312b7815a299bbb4/>

Student napadl pedagoga hradecké univerzity baseballovou pálkou. *Hospodářské noviny* [online]. 2003 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-21601225-student-napadl-pedagoga-hradecke-univerzity-baseballovou-palkou>

Útoky ve školách: Terčem jsou učitelé, student zemřel poprvé. *Aktuálně.cz* [online]. 2014 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/utoky-ve-skolach-tercem-jsou-ucitele-student-zemrel-poprve/r~86d3f13e538211e4ab650025900fea04/v~sl:a1bd3aab04f359bb857950116a7f6fdd/>

Mladistvému vrahovi svitavského učitele hrozí až desetiletý trest. *IRozhlas* [online]. 2004 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/mladistvemu-vraho-v-svitavskeho-ucitele-hrozi-az-desetilety-trest_200403012233_mhromadka

KUČERA, Tomáš. Učeň se přiznal, že ubodal učitele. *IDnes* [online]. 2004 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/ucen-se-priznal-ze-ubodal-ucitele.A040817_152531_krimi_miz

ŠEBESTOVÁ, Miroslava. Tohle je teroristický útok! křičel student, který útočil na gymnázium. *Chomutovský deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/student-zautocil-na-sekretarku-s-palici-na-maso.html

KŮS, Ondřej. Student napadl sekretářku školy nožem a paličkou, vyvázl s podmínkou. *IDnes* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/podminka-za-utok-palickou.A110707_1614753_usti-zpravy_oks

HONUS, Aleš. Útok na vychovatelku v Havířově si převzala krajská kriminálka. *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-utok-na-vychovatelku-v-havirove-si-prevzala-krajska-kriminalka-155344>

Útok ve škole: Děti jsme schovali do tříd a uklidňovali je. *Karvinský a Havířovský deník.cz* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://karvinsky.denik.cz/zpravy_region/120529-utok-moravska-rozhovor.html

MOTLOVÁ, Žaneta. Útok v havířovské škole odhalil slabinu, do jídelen bývá volný vstup. *IDnes* [online]. 2012 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/utok-v-havirovske-skole.A120525_1783542_ostrava-zpravy_sot

KROUTILOVÁ, Jana. Závažný násilný čin na žďárské škole. *Policie České republiky* [online]. 2014 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zavazny-nasilny-cin-na-zdarske-skole.aspx>

Ve Žďáru vraždila duševně nemocná, která už útočila. Svobodu jí dal soud. *IDnes* [online]. 2014 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/ve-zdaru-vrazdila-zena-ktera-utocila-uz-v-havirove-soud-zmenil-lecbu.A141014_132604_ostrava-zpravy_jog

MARTÍNEK, Roman. Žďárská vražedkyně Orlová: dál v detenci. Nechal jsem se zviklat, šokoval lékař. *Žďárský deník.cz* [online]. 2023 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://zdarsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/vrazedkyne-obarbora-orlova-zdar-soud-detence-sokoval-ekar-20230912.html>

BÁRTA, Jiří. Před pěti lety útočnice zabila studenta u šaten, jeho otec cítí zlost. *IDnes* [online]. 2019 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vyroci-utok-skola-vrazda-petr-vejvoda-zdar-nad-sazavou-barbora-orlova-nuz-vyjednavac-vysocina-polici.A191014_507857_jihlava-zpravy_mv

POŠTOLKA, Jakub. Žák na škole v Kralovicích vběhl do třídy se zbraní v ruce, hrozí mu vyhazov. *Deník.cz* [online]. 2016 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/zak-na-skole-v-kralovich-vbehl-do-tridy-se-zbrani-v-ruce-hrozi-mu-vyhazov-20161108.html>

BÍLÁ, Valentýna. Za útok na těhotnou dívku ve škole agresor trestán nebude, stáhla oznámení. *IDnes* [online]. 2018 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/utocnik-napadeni-studentka-plzen-skola-tehotna-stahla-oznameni-agresor.A180704_142237_plzen-zpravy_vb

Učitel v Praze zemřel po útoku mačetou. Podle ředitele školy žák zabíjel kvůli jediné známce. ČT24 [online]. 2022 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/ucitel-v-praze-zemrel-po-utoku-macetou-podle-reditele-skoly-zak-zabijel-kvuli-jedine-znamce-22217>

MAČÍ, Josef. *Vražda mačetou ve škole. Školní inspekce popsala, co útoku předcházelo* [online]. 2022 [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vrazda-macetou-ve-skole-skolni-inspekce-popsala-co-utoku-predchazelo-217579>

Hoch ve škole v České Třebové zranil spolužáka nožem, incident šetří policie. *IDnes* [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/ceska-trebova-zraneni-zaci-skola-nuz-policie.A230119_160656_pardubice-zpravy_pp

Střelba na pražské filozofické fakultě má čtrnáct obětí, 25 lidí je zraněných. ČT24 [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/sledujte-policejni-prezident-a-ministr-vnitra-ke-strelbe-na-karlove-univerzite-344375>

PODLEŠÁK, Václav. Policie zveřejnila detaily událostí kolem střelby na filozofické fakultě. ČT24 [online]. 2023 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/police-zverejnila-detaily-udalosti-kolem-strelby-na-filozoficke-fakulte-344402>

HOLAKOVSKÝ, Milan. Šlo střelce na fakultě zasáhnout? Policie zveřejnila dosud utajované podrobnosti. *Pražský deník.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-02-27]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-strelba-na-fakulte-police-vyjadreni.html

Obnova akademického života na FF UK: Bezpečnost. *Filozofická fakulta Univerzita Karlova* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/fakulta/obnova-ff-uk-informace-psycho-socialni-podpora/>

Masakr ve Finsku: Student v Kauhajoki postřelil 10 spolužáků a spáchal sebevraždu. *ČT24* [online]. 2008 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/masakr-ve-finsku-student-v-kauhajoki-postrilel-10-spoluzaku-a-spachal-sebevrazdu-159471>

VITÁK, Václav. Střelnou zbraň až od 20 let, řekli Finové po masakrech. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/strelnou-zbran-az-od-20-let-rekli-finove-po-masakrech/r~i:article:703883/>

Šílený střelec z německé školy zabil 15 lidí, sám je po smrti. *ČT24* [online]. 2009 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/sileny-strelec-z-nemecke-skoly-zabil-15-lidi-sam-je-po-smrti-173529>

Mrtví a zranění po řádění maskovaného muže s mečem ve švédské škole. *ČT24* [online]. 2015 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/mrtvi-a-zraneni-po-radeni-maskovaneho-muze-s-mecem-ve-svedske-skole-125395>

Atentátníka ze švédského Trollhättanu vedly k vraždám rasistické motivy. *ČT24* [online]. 2015 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/atentatnika-ze-svedskeho-trollhaettanu-vedly-k-vrazdam-rasisticke-motivy-125633>

Mladík zavraždil na Krymu dvě desítky studentů, zřejmě ze zhrzené lásky. *IDnes* [online]. 2018 [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/krym-vybuch-plynu-kerc-skola.A181017_115826_zahranicni_kha

HAVLICKÁ, Kateřina. Na slovenské základní škole zabíjel její bývalý žák. Policie ho zastřelila. *IDnes* [online]. 2020 [cit. 2024-03-03]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-utok-zakladni-skola-vrutky.A200611_111712_zahranicni_kha

Při střelbě ve škole v ruské Kazani zemřelo devět lidí, útočník byl zadržen. ČT24 [online]. 2021 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/pri-strelbe-ve-skole-v-ruske-kazani-zemrelo-devet-lidi-utocnik-byl-zadrzen-35010>

Útočník střílel ve škole v ruském Iževsku. Zemřelo sedmnáct lidí. ČT24 [online]. 2022 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/utocnik-strilel-ve-skole-v-ruskem-izevsku-zemrelo-sedmnact-lidi-15576>

Ve škole v Bělehradě střílel student. Zabil osm dětí a člena ochranky. *IDnes* [online]. 2023 [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/srbsko-belehrad-strelba-skola-mrtvi-student-ctrnnastilety.A230503_113833_zahranicni_bro

Ostatní zdroje

Rozhovor s ředitelkou Základní školy Česká Třebová, Ústecká ulice

Rozhovor s ředitelem Gymnázia Česká Třebová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Řízený polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou Základní školy Česká Třebová, Ústecká ulice – přepis záznamu

Příloha č. 2 – Řízený polostrukturovaný rozhovor s ředitelem Gymnázia Česká Třebová – přepis záznamu

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Řízený polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou Základní školy Česká Třebová, Ústecká ulice – přepis záznamu

Plány a postupy:

- Jaké kroky škola podniká k monitorování možných hrozeb a prevenci násilných incidentů?
„Pravidelné dohledy, ráno u vstupu stojí pan školník, na druhé budově vychovatelka, na této budově je kamerový systém.“
- Je pro školu vypracované vyhodnocení ohroženosti nebo bezpečnostní audit? Víte, od koho může hrozit útok (jaké jsou zdroje hrozeb) a jakým způsobem může být proveden?
„Máme zpracovaný minimální standard bezpečnosti.“
- Je pro školu vypracován bezpečnostní plán, který zahrnuje postupy v případě násilného útoku?
„Není.“
- Má škola evakuační plán?
„Ano.“
- Existuje stanovený postup při uzamčení se v budově a ve třídách?
„Neexistuje.“
- Jaké jsou postupy pro uzamčení budovy, evakuaci nebo skrývání se během incidentu?
„Nejsou vypracovány.“
- Jsou tyto plány známy zaměstnancům a studentům?
„Zaměstnanci jsou seznamováni s minimálním standardem bezpečnosti.“
- Jak škola spolupracuje s místními orgány, ostatními školami, policií v případě násilných útoků?
„Spolupracujeme s městskou policií, voláme, pokud je potřeba. Dále se státní policií, s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Když se něco stane na jiné škole, tak se s ostatními řediteli informujeme, aby se předešlo jiným incidentům.“

Technická bezpečnostní opatření:

- Je areál školy oplocen? Pokud ne, z jakého důvodu?

„Máme areál rozdělen na dvě části, jedna část je oplocena a uzamčena, druhá je volně přístupna. Tam oplocení není z důvodu přístupu osob na soukromé pozemky, které jsou přilehlé cestě.“

- Je areál školy (popřípadě vnitřní prostory) zpřístupněn veřejnosti?
„Jedna část areálu ano, druhá ne. Vnitřní prostory nejsou, vchody jsou uzamčeny.“
- Kolik má škola vchodů a jak jsou zabezpečeny?
„Vchodů je celkově pět, zabezpečeny jsou zvonky nebo čipy. Žáci a zaměstnanci mají čipy, ostatní osoby musí zazvonit.“
- Je škola vybavena kamerovým systémem?
„Jedna budova a je to prostor šaten a před budovou.“
- Kontroluje někdo vstup osob do objektu? Jak jsou kontrolovány cizí osoby vstupující do budovy?
„Na jedné budově jsou vidět na kameře. Pouštím já, zástupkyně a paní účetní. Buď si pro ně jdeme anebo dojdou, pokud už to znají. Na druhé budově se dozvoní, ale většinou již mají domluvenou schůzku předem, neměl by přijít někdo cizí.“
- Pokud je někomu umožněn vstup do budovy, doprovází ho někdo po celou dobu v prostorách školy? Kdo?
„Měl by. Doprovází ho navštěvovaný.“
- Máte u vstupů instalované turnikety?
„Nemáme.“
- Je škola vybavena detektorem kovů nebo rentgenem?
„Není.“
- Jakým způsobem se upozorňuje na nebezpečnou událost? (SMS, mobilní aplikace, rozhlas...)
„Měl by být stanovený postup, máme teď vyhrazené jaro, že s tím něco uděláme. Rozhlas teď nemáme, protože byl zastaralý, ale v plánu je. Zatím ale nevíme, v jakém termínu bude, jestli za rok, za dva. Varování by se uskutečňovalo skrze ten rozhlas, jiné způsoby nezvažujeme.“
- Dá se každá třída nějakým způsobem uzamknout? Je připravena uzamykatelná místnost pro tyto účely (úkryt)?

„Nedá. Není stanovena žádná taková místnost. U nás je to složité v tom, že máme tři budovy.“

Školení a cvičení:

- Jsou organizována pravidelná školení pro zaměstnance zaměřená na násilné útoky a útoky aktivních střelců?

„Jen v rámci ročních školení, která jsou na začátku roku. Vždy se tam o tom zmiňují.“

- Jsou učitelé školeni, jak rozpoznat a reagovat na varovné signály možného násilného chování studentů?

„Nemáme žádné takové školení. Když je problém, svolá se porada učitelů, a pokud potřebujeme žákovi pomoci, tak formou Střediska výchovné péče. Přijede zaměstnanec střediska výchovné péče poradit co s tím dítětem. Anebo tu máme speciální pedagožku.“

- Konají se cvičení pro testování reakce na útočníka/aktivního střelce? Jak často?

„Nekonají.“

Hodnocení:

- Plánujete vzhledem k nedávným událostem na Filozofické fakultě v Praze nějaká nová bezpečnostní opatření? Pokud ano, jaká?

„To nejvíce závisí na financích od zřizovatele a ty částky jsou velké. Necítíme se v České Třebové natolik ohroženi, abychom toto iniciovali.“

- Pokud by došlo k nějakému incidentu na vaší škole, zvažovala by se další bezpečnostní opatření?

„Nejspíš ano, ale zase to závisí na tom zřizovateli. Pokud bychom ale nakoupili například bezpečnostní rámy, pořád je k tomu zapotřebí personál, na který nejsou peníze. Obecně se ale bohužel většinou vše řeší, až když k nějakému incidentu dojde.“

- Existuje proces pro pravidelné hodnocení účinnosti bezpečnostních opatření a aktualizaci plánů na základě zkušeností?

„Pravidelně nevyhodnocujeme, spíše průběžně. Když se něco stane, přijdou opatření.“

Příloha č. 2 – Řízený polostrukturovaný rozhovor s ředitelem Gymnázia Česká Třebová – přepis záznamu

Plány a postupy:

- Jaké kroky škola podniká k monitorování možných hrozeb a prevenci násilných incidentů?
„Nechali jsme si zpracovat bezpečnostní plán, takže díky tomu. Pak máme nějaké vnitřní směrnice.“
- Je pro školu vypracované vyhodnocení ohroženosti nebo bezpečnostní audit? Víte, od koho může hrozit útok (jaké jsou zdroje hrozeb) a jakým způsobem může být proveden?
„Ano, bylo zpracováno vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle, na jehož základě byl vypracován bezpečnostní plán.“
- Je pro školu vypracován bezpečnostní plán, který zahrnuje postupy v případě násilného útoku?
„Ano.“
- Má škola evakuační plán?
„Ano, máme.“
- Existuje stanovený postup při uzamčení se v budově a ve třídách?
„Ano, v bezpečnostním plánu jsou zpracovány nouzové postupy pro invakuci a lock-down.“
- Jaké jsou postupy pro uzamčení budovy, evakuaci nebo skrývání se během incidentu?
„Máme odlišné postupy pro lock-down s varováním a lock-down s útočníkem. Lock-down s varováním se vyhlašuje v případě preventivního opatření, když je hrozba mimo budovu. Lock-down s útočníkem nastává, pokud jde již o přímé ohrožení v budově. Například když jde jen o varování, tak se mají uzamknout vchodové dveře, ale když je útočník v budově, zajistí se, aby k uzamknutí vchodových dveří nedocházelo.“
- Jsou tyto plány známy zaměstnancům a studentům?
„Zaměstnanci s tím seznámeni byli. Studenti jsou poučeni vždy na začátku roku, ale ne do detailu, takže částečně.“

- Jak škola spolupracuje s místními orgány, ostatními školami, policií v případě násilných útoků?

„Díky městskému úřadu jsem se zúčastnil školení pro přípravu na útok proti měkkým cílům (Utíkej, schovej se, boj). Protože jsme zřizováni pardubickým krajem, tak spolupracujeme spíše s ním, a právě kraj organizuje různá školení. Tady ve městě spolupracujeme s městskou policií, když je nějaký incident, a jsme informováni o jejich dohledu na silničních přechodech v ranních hodinách.“

Technická bezpečnostní opatření:

- Je areál školy oplocen? Pokud ne, z jakého důvodu?

„Areál je oplocen, nicméně náš areál je společný se základní školou, kde některá místa jsou poměrně snadno překonatelná. Mezi těmito školami jsou areály odděleny pouze živým plotem a plynule se mezi nimi dá procházet.“
- Je areál školy (popřípadě vnitřní prostory) zpřístupněn veřejnosti?

„Ano je, je tam určitý provozní řád, přičemž se liší v různých měsících. Například v zimních měsících přístupný není. Na noc se areál zamyká. Vnitřní prostory zpřístupněny nejsou.“
- Kolik má škola vchodů a jak jsou zabezpečeny?

„Škola má tři vchody. Jeden hlavní, druhý je určen pouze pro zaměstnance a třetí využívají organizace, které si u nás pronajímají tělocvičnu nebo posilovnu. Tento prostor je uzamykatelný, tudíž oddělen od vnitřních prostor školy.“
- Je škola vybavena kamerovým systémem?

„Máme v suterénu 2 kamery. Jedna kamera je zaměřena na vstup do šaten, druhá na prostor u potravinového automatu a na vstup do suterénu. U hlavních dveří zatím kamera není. Právě i z důvodu dovybavení kamerami a jinými technickými opatřeními jsme vstupovali do dotačního programu na zpracování bezpečnostní dokumentace, po kterém měl následovat investiční dotační program, ale bohužel se tak nestalo.“
- Kontroluje někdo vstup osob do objektu? Jak jsou kontrolovány cizí osoby vstupující do budovy?

„Vstup je kontrolován ráno panem školníkem. V době přestávek jsou tam dozory. Vstup je zabezpečen zařízením na čipy a je tam zvonek pro cizí osoby. Podle mého názoru ale není vyloučeno, že i tak by tam se studenty mohl někdo projít.“

- Pokud je někomu umožněn vstup do budovy, doprovází ho někdo po celou dobu v prostorách školy? Kdo?

„Nedoprovází. Na tento postup tu nemáme dostatek personálu.“

- Máte u vstupů instalované turnikety?

„Nemáme.“

- Je škola vybavena detektorem kovů nebo rentgenem?

„Není.“

- Jakým způsobem se upozorňuje na nebezpečnou událost? (SMS, mobilní aplikace, rozhlas...)

„Školním rozhlasem. Zvažujeme ale upozorňování skrze školní e-maily.“

- Dá se každá třída nějakým způsobem uzamknout? Je připravena uzamykatelná místnost pro tyto účely (úkryt)?

„Dá, ale ne všichni vyučující mají s sebou vždy klíče. Některé učebny se zamykají vždy, například hudebna, ale obyčejné třídy se nezamykají, a právě tam s sebou pedagogové většinou klíče nenosí. Připravenou místnost pro tyto účely nemáme.“

Školení a cvičení:

- Jsou organizována pravidelná školení pro zaměstnance zaměřená na násilné útoky a útoky aktivních střelců?

„Pravidelně ne, ale v posledních dvou letech jsme toto školení absolvovali v rámci dotačních titulů. Toto školení bylo z mého pohledu velice užitečné.“

- Jsou učitelé školeni, jak rozpoznat a reagovat na varovné signály možného násilného chování studentů?

„Malé procento učitelů je, maximálně dvacet procent. Dále máme školního psychologa, kterého se studenti docela naučili využívat. Ten nám každoročně zpracovává výroční zprávu, kde anonymně zpracovává, co řešil.“

- Konají se cvičení pro testování reakce na útočníka/aktivního střelce? Jak často?

„Nekonají. Vím, že některé školy to měly a byl o to velký zájem, ale u nás se zatím nic takového nekonalo.“

Hodnocení:

- Plánujete vzhledem k nedávným událostem na Filozofické fakultě v Praze nějaká nová bezpečnostní opatření? Pokud ano, jaká?

„Kromě těch, o kterých jsme hovořili, tedy systém varování a venkovní kamera, žádná jiná nezvažujeme.“

- Pokud by došlo k nějakému incidentu na vaší škole, zvažovala by se další bezpečnostní opatření?

„Určitě ano, ale samozřejmě je to pozdě. Většinou dokud se něco nepříhoda, tak to málo kdo řeší.“

- Existuje proces pro pravidelné hodnocení účinnosti bezpečnostních opatření a aktualizaci plánů na základě zkušeností?

„Neexistuje, systematickou kontrolu nemáme.“